

En C-uppsats,
som också är ett magasin

I en annan del av Göteborg

– om var våldsbrott begås i media

Termin 3 | Hösten 2010

Det hela började med Länsmansgården. Under hösten 2010 läste vi artikel efter artikel om mordet, våldet och rädslan. Länsmansgården framstod som den farligaste av farliga förorter. De som bodde i området sov hellre på kontoret i stan än åkte hem. Men bilden av förorten i brand kändes inte rimlig. Vår magkänsla var att media skapade en bild som inte existerade och att det i sin tur fick konsekvenser för stadens invånare. Vi bestämde oss för att undersöka saken, för att blotta medias orättvisa framställningar. Men när undersökningen väl var gjord insåg vi att bilden var mer komplicerad än så.

Vår undersökning är menad att uttyda förhållandet mellan var våldsbrott begås i verkligheten och vilka av dessa som det rapporteras om i media. För att svara på det ställde vi oss tre frågor:

- > Hur utrymmesmässigt proportionerlig är våldsbrottsjournalistiken i förhållande till våldsbrottsstatistiken i Göteborgs stadsdelar?
- > Hur skildrar media våldsbrott i Göteborgs stadsdelar?
- > Varför ser våldsbrottsrapporteringen ut som den gör?

Den första frågan finns för att besvara vårt syfte, medan de andra två finns med för att ge en fördjupad bild och för att sätta in svaret på den första frågan i ett sammanhang.

Trevlig Läsning!

Kajsa Lind
0730-234235
guslikaj@student.gu.se

Alexander Piauger
0732-504742
alexander.piauger@gmail.com

Carl Moberg
0730-671904
gusmoberca@student.gu.se

Journalistprogrammet,
HT-09, JMG

Handledare:
Britt Börjesson

Göteborgs Universitet

Det är medietradition

Vår undersökning är unik på sitt område. Ingen har tidigare granskat våldsbrottsrapporterings proportionalitet i Göteborgs kommun. Däremot finns det en lång tradition av forskning på området. För att analysera vårt material har vi använt oss av forskning som sträcker sig från Kurt Lewins teorier från 1947 till Gabriella Sandstigs avhandling från 2010.

Ester Pollack: *En studie i medier och brott.* (2001)

Ester Pollack sammanfattar grundläggande medieteorier och sammanställer både medieforskning och kriminologi i en rad frågor. Hennes avhandling från 2001 är den enda i sitt slag vad gäller tvärvetenskaplighet. Vi har också tagit kontakt med Ester Pollack för en muntlig intervju där vi diskuterat vårt material utifrån hennes avhandling men också ifrån hennes sammantagna erfarenheter inom ämnet.

Gabriella Sandstig: *Otrygghetens landskap.* (2010)

I sin avhandling undersöker Gabriella Sandstig vad som påverkar människors rädslor, oro och otrygghet och försöker också förklara vad den beror på. Studien är den första i sitt slag i Sverige. Gabriella Sandstigs forskning är således ett väldigt viktigt komplement för vår undersökning då hon undersöker mediernas effekter. En intervju med Sandstig ligger också till grund för vår artikel om människors rädslor.

Wiik, Jenny: *Journalism in Transition – The Professional Identity of Swedish Journalists.* (2010)

I en passage i avhandlingen presenterar Wiik journalistkårens förändrade förutsättningar. En del av detta är att ökad konkurrens har bidragit till ökade vinstmål och att den organisatoriska identiteten oftare vinner i kampen mot den professionella identiteten. Det leder till att kommersiella ideal får större inflytande i medierna. Denna bit av avhandlingen använder vi i artikeln om nyhetsvärdering som en förklaringsmodell till varför brottsrapporteringen ser ut som den gör.

Ylva Brune: *Nyheter Från Gränsen* (2004)

I *Nyheter Från Gränsen* presenterar Ylva Brune sin kvalitativa undersökning av den svenska nyhetspressen. Hon tyder då ut hur media konstruerar gränser mellan "svenskar" och "invandrare". I sin avhandling utgår hon också ifrån en postmodern tolkningsram när hon framställer termen Andrafrering. Teorins grundpelare bygger på ett "Vi och De"-system som hon använder i sin analys av media. Vi använder oss av Brunnes avhandling i artikeln om etnicitet.

Urban Ericsson, mfl.: *Miljonprogram och Media* (2000)

Författarna liknar uppdelningen av centrum – förorten, svensk – icke svensk, vid Europas kolonialisering av Asien och Afrika. Tanken är att media hjälper till att förstärka ett "Vi och De"-system, där Vi är normen och De definieras genom att De saknar de egenskaper som utgör Vi. Det finns också en värdering där de egenskaper som Vi har är bra och de egenskaper som De besitter är dåliga. Även *Miljonprogram och Media* kommer till användning i artikeln om etnicitet.

Katrine Barzilai-Nahon: *Gatekeepers and Gatekeeping Mechanisms in Networks* (2005)

Katrine Barzilai-Nahon har i sin avhandling vidareutvecklat Kurt Lewin klassiska gatekeepingteori från 1947 så att den innefattar nya informationsvägar som till exempel Internet. Teorin brukar främst användas för media men går även att applicera på polisens roll i kriminaljournalistiken.

Håkan Hvitfelt: *På första sidan* (1985)

Hvitfelt har i sin bok undersökt vilka nyheter som letar sig in på tidningarnas första sida. Han går igenom tidigare nyhetsvärderingsteorier som kompletterar dessa med sin egen undersökning. Enligt honom är faktorer som enkelhet, sensation och negativa några av de kriterier som gör det lättare för en nyhet att hitta in i tidningarna. Han konstaterar också att kvällstidningarna motsvarar de traditionella nyhetsvärderingarna mer än morgontidningarna. Men menar också att nyhetsutbudet är en produkt av nyhetsföretagen, nyhetsproducenterna och samhällssystemet (i enlighet med Hadenius och Weibulls teori från 1980). Teorin används i vår diskussion om nyhetsvärdering.

Rune Pettersson: *Trovärdiga bilder* (2001)

På uppdrag från Styrelsen för psykologiskt försvar har Rune Pettersson gjort en studie i bilders roll som påverkare av människors sinnen och tankar. Rune Pettersson är professor i informationsdesign på Mälardalens högskola i Eskilstuna. Studien är framför allt inriktad på att hitta vad som avgör om människor anser en bild vara trovärdig eller inte, och tar upp orsaker som avsändare, budskap och kontext. Vi har dock valt att använda den del av studien som berör skillnader i hur människor uppfattar bild och text. Detta har vi gjort för att motivera varför vi tycker att det var viktigt att ta upp resultatet om bildmotiven.

I en annan del av Göteborg (2010)

Den undersökning som vi har gjort är intressant av flera anledningar. Den största anledningen är att den bidrar med hårda fakta om hur mediebevakningen ser ut i Göteborg, vilket är ett viktigt bidrag till diskussionen om hur medierna målar upp bilder av olika stadsdelar. Tidigare har det inte, vad vi vet, funnits något empiriskt material gällande våldsbrottsbevakningen i Göteborg. Dessutom har vår undersökning relevans för att den belyser bieffekter som de nuvarande journalistiska arbetsmetoderna får, och den hjälper till att öka medvetenheten om dessa. Undersökningen är intressant för journalister, medieorganisationer och forskare eftersom den bidrar med en övergripande bild av hur våldsbrottsbevakningen är fördelad mellan Göteborgs olika områden. Men framförallt är den intressant för mediekonsumenter, eftersom den hjälper dem att förhålla sig till innehållet i Göteborgsmedierna.

Sex medier – 90 dagar

Vi frågade oss vilka våldsbrott som det rapporteras om i media och för att få fram ett svar valde vi att göra en kvantitativ undersökning av sex medier i Göteborg; GP, GT, Metro (Göteborgsditionen), Västnytt, Västekot och TV4 Göteborg.

Vi undersökte våldsbrott mot person, vilket vi har avgränsat till mord/dråp, mord/dråpförsök, misshandel och våldtäkt, under april och november år 2009. Månaderna är valda eftersom de är de statistiskt mest genomsnittliga år 2009 utifrån Brottsförebyggande Rådets statistik om anmälda fall av misshandel och våldtäkt.

Eftersom det endast förekom 13 anmälda fall av mord/dråp i Göteborg under år 2009 har vi valt att undersöka hela året när det gäller mord/dråp. Vi har tittat på dagen då

morden har begåtts och två dagar efter, sammanlagt blev det 30 dagar.

Vi har under den undersökta perioden valt att läsa samtliga tidningar men begränsat oss gällande etermediernas sändningar. Vi valde morgonsändningen i varje medium, då vi antog att de flesta våldsbrott begås på kvällen/natten och alltså borde komma med i den första sändningen. Det var också en likartad sändningstid hos de olika medierna vid denna tid, närmare bestämt fem minuter. Detta urval skapade vissa problem, vilka fördjupas på sidan 10.

Vår undersökning bygger på ett stort urval men också på en stort utbud av variabler. Vissa har vi under undersökningens gång avfärdat, andra har gett viktiga resultat. Dessa publiceras löpande i magasinet.

Undersökningen har i sin helhet tagit sju veckor att göra och under den tiden har vi också konfronterat Göteborgs journalister och medarbetare med våra resultat för kommentarer och teoretisering kring problemen. Vi har även arbetat med att ställa våra siffror mot tidigare forskning och tillsammans har det resulterat i artiklarna i detta magasin. ■

Under den granskade perioden kodades totalt 352 artiklar, inslag och telegram som handlade om våldsbrott i Göteborg.

GP: 105 artiklar
GT: 130 artiklar
Metro :57 artiklar
Västekot: 21 inslag/telegram
Västnytt: 19 inslag/telegram
Tv4 Göteborg: 20 inslag/telegram

I magasinet kan ni läsa

Ryggmärgen framför allt: Våra tankar om den svartmålade förorten visade sig vara felaktig. De undersökta medierna speglar verkligheten relativt bra, med ett fåtal undantag. Vi fann att Biskopsgården är överrepresenterad när det gäller framför allt artiklar om misshandel, men också att flera stadsdelar är underrepresenterade i samma kategori, till exempel Tynnered. Mer om detta kan ni läsa i *Ryggmärgen framför allt*.

I publikens hemliga tjänst: I undersökningen kan man uttyda att etermedierna skiljer sig något från tidningarna i sin rapportering. Trots etermediernas betydligt mer begränsade utrymme kan man urskönja att de är mer restriktiva i sin bedömning av vilka våldsbrott som får plats i deras sändningar. Mer om mediernas diversitet och om Public Service-uppdraget kan ni ta del av i *I publikens hemliga tjänst*.

Med känsla för språk: För att undersöka hur man använder sig av språket har vi också undersökt skillnader i hur våldet beskrivs i olika medier. I den kategorin utmärker sig GT med ett mer målande språk. Diskussionen om det grafiska våldet bearbetas i *Med känsla för språk*.

Ett ömsesidigt beroende: En väsentlig aspekt av all form av journalistik är tillgången till källor. I vår undersökning kan vi med säkerhet konstatera att det är polisen som får komma till tals i majoriteten av artiklarna och inslagen. Men vi kan också se skillnader på intervjupersoner mellan artiklar som utspelar sig i centrala staden och de som handlar om platser utanför de centrala delarna av Göteborg. Mer om de demokratiska problem som kan finnas med att polisen är enda källa kan ni ta del av i *Ett ömsesidigt beroende*.

Ett fall av etnicitet: Vi var också nyfikna på i vilken grad medierna nämnde etnicitet och fann att de väldigt sällan tycker att det är värt att ange detta, men det fanns några undantag. I *Ett fall av etnicitet* görs en fallstudie av detta.

Hallå Metro: Av de undersökta medierna sticker Metro ut genom att ha minst rapportering utanför Centrum. För nyhetschefen Moa Kärnström är representativiteten ändå viktig. Hör hennes diskussion om Metros uppdrag och tidningens nyhetsvärdering i *Hallå Metro*.

Brottet i bild: För att svara på vår fråga om hur våldsbrott framställs har vi valt att undersöka bildmotiv. Vi blev förvånade när vi fann att det var vanligt förekommande att artiklar och inslag om våldtäkt bildsattes med gatuskyltar från brottsplatsen. I *Brottet i bild* kan du läsa fotografen Magnus Sundbergs kommentarer om arbetet med bilder på Göteborgs-Posten.

I otrygghetens tecken: När vi hade gjort vår undersökning undrade vi hur mediernas bevakning kring våldsbrott påverkade göteborgarnas oro. Det är något som är svårt att föra i bevis, men Gabriella Sandstig har skrivit en avhandling om människors otrygghet, hur de upplever det och varför. Hennes forskning och andra teorier kring otrygghet kan ni ta del av i *I otrygghetens tecken*.

Verkligheten – inte hela sanningen: För att kunna ställa våra resultat mot verkligheten måste vi veta hur verkligheten ser ut. Brottsförebyggande rådet och polisens statistik över anmälda brott är kanske inte det ultimata medlet, men det är så nära vi kommer. Krminologen Sven-Åke Lindgren hjälper oss att tolka statistiken och i *Verkligheten – inte hela sanningen* framstår en bild av ett betydligt tryggare Göteborg än vad som kommer fram i media.

Redaktionen reflekterar: De tre skribenterna skriver varsin krönika. I *Sociala medier medskyldiga* vill vi passa facklan vidare och tipsa om möjligheter till ytterligare forskning. Vi har valt att fokusera på de traditionella medierna. Men även de webbaserade sociala medierna påverkar och förtjänar granskning.

I magasinet ställer vi många representanter för journalistkåren till svars. Men kan man verkligen kräva representativitet av medierna? Det diskuterar vi i *Balansen är avgörande*.

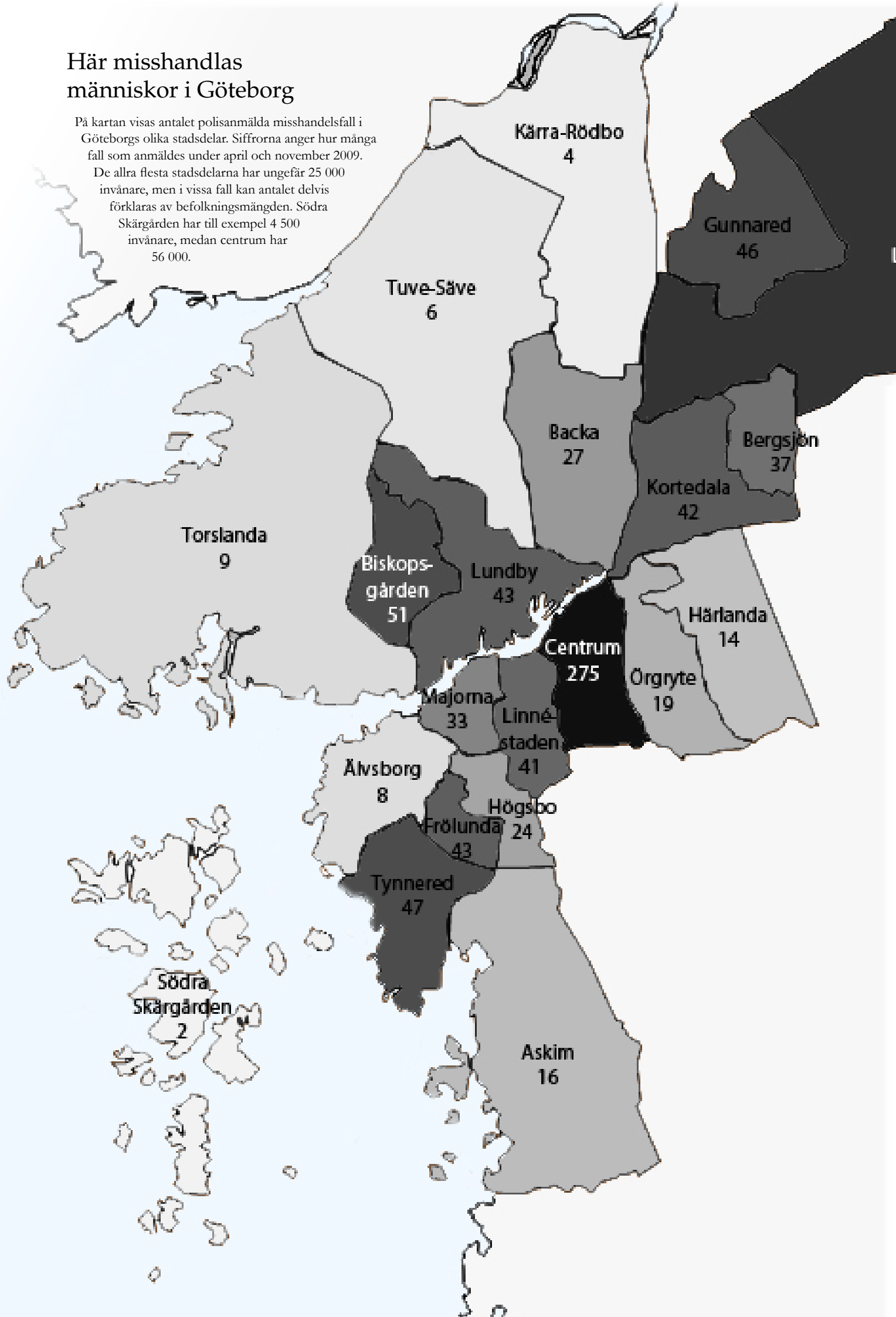
I krönikan *Lika barn leka bäst* kan du läsa om likriktningen i våra källor och dess konsekvenser.

Slutord: I en sammanfattande slutdiskussion ser vi om vi har besvarat våra frågeställningar och diskuterar våra resultat.

Här misshandlas människor i Göteborg

På kartan visas antalet polisanmälda misshandelsfall i Göteborgs olika stadsdelar. Siffrorna anger hur många fall som anmäldes under april och november 2009.

De allra flesta stadsdelarna har ungefär 25 000 invånare, men i vissa fall kan antalet delvis förklaras av befolkningmängden. Södra Skärgården har till exempel 4 500 invånare, medan centrum har 56 000.

Ryggmärgen framför allt

Det rapporteras ofta om våldsbrott i tidningarna. Men det är en rad kriterier som måste uppfyllas för att brottet ska uppmärksammas. Nyhetsvärderingen riskerar att ge läsarna en delvis skev bild av den verkliga våldsbrottsligheten i Göteborg. Åtminstone om i vilken stadsdel våldsbrotten begås.

Text: Kajsa Lind

Tynnered anmäldes 47 misshandelsfall under vår undersökningsperiod, samma siffra i Biskopsgården var 51. I GP och GT rapporterade man, under samma tid elva gånger om fall av misshandel i Biskopsgården och en gång om fall av misshandel i Tynnered.

– Det är fel att jämföra på det sättet, säger Jan Sprangers som har arbetat som kriminalreporter på GT i många år.

Han menar att det rymms många olika typer av misshandel under samma brottsrubricering och att man måste skilja på olika fall. Han tror att det till stor del kan vara så att misshandelsfall i vissa stadsdelar sker inom hemmet, så kallade relationsbrott. Medan artiklar om misshandel oftast handlar om överfallsmisshandel.

Det finns inget lätt sätt att ta reda på vilka fall av misshandel som är överfall. Däremot går det att utläsa om en misshandel har skett utomhus eller inte. Om man tar exemplet från ovan så skedde 22 av misshandelsfallen i Tynnered utomhus och i Biskopsgården låg den siffran på 19. På så sätt är den förklaringen alltså knappast heltäckande. Däremot verkar den motivera den höga rapporteringen av våldsbrott i stadsdelen centrum där 67 procent av alla anmälda misshandelsfall skedde utomhus. Men tidningarna verkar heller inte se det som sin roll att spegla hur den faktiska brottsligheten ser ut.

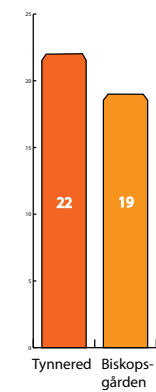
– I akutläget är det inte var brottet äger rum som är speciellt viktigt för oss, utan det är magnituden i brottet, säger Peter Linné, kriminalreporter på GP.

Jan Sprangers menar att det visst kan vara

så att de rapporterar mer om brott i vissa stadsdelar men att det då helt enkelt beror på att det sker mer uppseendeväckande brott där.

– Vi gör en normal nyhetsvärdering som går efter klassiska nyhetsvärderingsprinciper. Lokalt, nära och berörande alla de bitarna. Inte om vi har rapporterat för lite om brott som skett i Frölunda, säger han.

Antal fall av misshandel utomhus i april och november

I vår undersökning kan man också se att de olika tidningarna ofta skriver om samma brott. Det finns en stor konsensus om vilka våldsbrott som är värda att skriva om. Tidningarna verkar alltså göra samma nyhetsvärdering. Jan Sprangers säger att det är något som alla journalister har i ryggmärgen. "Åh Fan"-effekten.

– Man sitter och läser sin tidning och så "Åh Fan", så stöter man till sin granne i sidan med armbågen "kolla här". Alla vet vad vi blir intresserade av. Det som är oväntat, det som är berörande och upprörande. Allt det som väcker känslor och som känns nära och som vi bryr oss om, säger han.

När man frågar journalister om nyhetsvärdering så nämner de ofta just denna "Åh Fan"-effekt. Men Ester Pollack, medieforskare vid JMK, menar att den effekten kan betyda olika saker på olika redaktioner.

– Den formas naturligtvis i en social interaktion på de olika redaktionerna, och därför ser "Åh-fan" lite olika ut beroende på vilken social redaktionskultur du ingår i. Det överförs naturligtvis, det är en inlärningsprocess,

en socialiseringsprocess kanske man kan säga, säger hon.

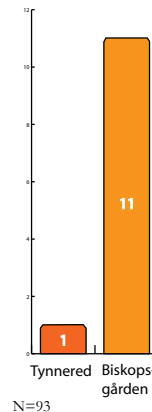
Hon menar också att det som är en "Åh fan"-historia ena dagen kan falla ifrån en annan dag i konkurrens med andra berättelser. Ändå verkar GT och GP göra en likvärdig nyhetsvärdering och Peter Linné har en konkret förklaring till vad som blir en nyhet. Han tar mord som exempel.

– Är det dubbelmord är det mer än en kelmord. Är det utomhus så att många ser det är det mer än om det är inomhus. Är det två personer som inte har någon typ av relation så är det i regel mer än om det är inom en familj. Det finns en hel del sådana här parametrar som man går på. Är det en

ung människa, är det en ung tjej utomhus, som råkar ut för en okänd förövare, då är det mer än om det är en gammal man som blir knivhuggen i ett fyllerbråk inomhus någonstans i sin lägenhet, säger han.

Den förklaringen stämmer precis in i mönstret av samtlig rapportering i tidningarna i vår undersökning. Nancymordet i Hjalbo fick väldigt mycket uppmärksamhet. Under vår undersökningsperiod skedde det också ett mord i Majorna, där en medelålders man knivskars till döds av en annan man i sin lägenhet. Det mordet fick betydligt mindre uppmärksamhet.

Antal artiklar om misshandel i GP och GT

Att tidningar skriver mycket om mord är nog knappast något som överraskar. Det händer sällan och är ett brott som ger långt straff och har oerhörda konsekvenser. Men även de andra våldsbrotten vi har undersökt får ta stor plats i tidningarna och så har det sett ut länge i kriminaljournalistiken.

”Man kan vara hur mycket idealist som helst, men
at the end of the day så är det här
en kommersiell verksamhet”

- Peter Linné om GöteborgsPosten

Ser man till nyhetsvärderingsteorier, med utgångspunkt i Galtung och Ruges teori, som ofta använts i forskning på området, så uppfyller dessa brott många av kriterierna som uppställts för vad som blir en nyhet. De är relativt oväntade, negativa, personliga, enkla och de går att följa upp i serier av artiklar från händelsen till att straffet utdelas i en rättegång. Brotten passar helt enkelt in i medielogiken. Men att använda nyhetsvärdering som motivering för att välja ut nyheter blir aningen haltande då denna baseras på just det urval tidningarna gör. Argumentet skulle då bli ”vi gör som vi gör för att vi alltid har gjort det”. Det finns fler faktorer som spelar roll för hur mycket uppmärksamhet olika brott får. En av de viktigaste är kanske också den mest uppenbara.

– Varje kväll får jag veta hur mycket vi har sålt av dagens tidningar. Det jämförs med ett år bakåt och det jämförs mot prognos. Späningsmord på unga är en sådan grej som folk tycker är spännande och köper tidningen för. Det är en av anledningarna till att vi skriver om det, säger Jan Sprangers på GT.

De kommersiella intressena verkar alltså också ha en viktig funktion i nyhetsvärderingsprocessen.

Jenny Wiik, medieforskare vid JMG, skriver i sin avhandling om att de förändrade förutsättningarna på redaktionerna har påverkat medierna. I takt med att medierna fått svårare att överleva har vinstkraven blivit större. Det har påverkat journalisternas urval på det sättet att den professionella identiteten oftare än tidigare förlorar kampen mot den organisatoriska identiteten. Idealen får då ibland stå tillbaka till förmån för de kommersiella intressena. Peter Linné på GP bekräftar den bilden när han berättar att tidningen försöker locka unga läsare och att de därför ofta skriver om unga brottsoffer. Unga läsare har helt enkelt lättare att identifiera sig med unga offer, och är en målgrupp tidningen behöver för att överleva.

– Man får aldrig glömma heller, man kan vara hur mycket idealist som helst, men at the end of the day så är det här en kommersiell verksamhet, säger Peter Linné.

Om då urvalet av nyheter styrs av nyhetsvärdering och ekonomiska villkor så presenterar också Håkan Hvitfelt, utöver dessa kriterier, en annan faktor som kan styra vad som blir en nyhet. Han tar stöd i Lars Furhoffs studie när han menar att urvalet av nyheterna också är beroende av vilka källor

journalisterna har tillgång till. Det tar också Peter Linné själv upp.

– Alltså om det skrivs mycket om kriminalitet i en viss stadsdel så beror nog det på att vi via kontakter får reda på... att någon vill göra oss uppmärksamma på att här begås det mycket brott.

I vår undersökning finns det inget som tyder på att någon stadsdel avsiktligt utmålades som farligare än andra. Vi hittade få artiklar där ett övergripande intryck av en stadsdel ges. I de fall man kan utläsa sådana kommentarer handlar det snarare om brott som inte är utredda. Där gärningsmannen fortfarande är på fri fot. Det finns heller inget övergripande intryck av att tidningarna svartmålar stadsdelar genom att överrepresentera brottsligheten i området, med undantag för Biskopsgården och Linnéstaden. Detta kan i Linnéstaden förklaras med att det under perioden skedde tre mord i stadsdelen, varav två fick stor uppmärksamhet. I Biskopsgården begicks det i och för sig också ett mord. Men det förklarar inte de proportionellt sett många fallen av misshandelsartiklar.

– Biskopsgården sticker ut på en mängd olika sätt. Biskopsgården och Länsmansgården är områden i Göteborg där invånarna känner en extremt stor otrygghet och det händer väldigt mycket saker. Där ungdomar i gäng går till attack mot polisen och räddningstjänst, förklarar Jan Sprangers på GT.

Han menar på att det är ett stort socialt problemområde. Och Peter Linné framhåller också sociala problem som en faktor som påverkar att det skrivs många artiklar om området, han menar att det knappast är journalisternas ansvar att det begås mycket brott i ett område. Han poängterar att det inte finns någon avsikt i valet om vilka brott man skriver om utifrån stadsdel. Att tidningens avsikt aldrig är att svartmåla något område, men att proportionerna ibland kan bli fel.

– Alltså om både vi, GT, Metro och Västnytt är ute i Backa, blir det sammantagna intrycket att det här är ett jävla problemområde medan det kanske bara i själva verket

är ett problemområde. Utan att det i varje enskilt inlägg eller varje enskild artikel poängteras att det här är ett problemområde så blir intrycket för den vanliga mediekonsumenten att ”oh shit man vågar inte ens gå på gatan på Baron Rogers Gata för man blir ju nedskjuten”, säger Peter Linné.

Han ser heller inte det som något stort problem att en stadsdel som Tynnered är underrepresenterad i tidningarna jämfört med verkliga brott eftersom det inte direkt påverkar människors rädslor.

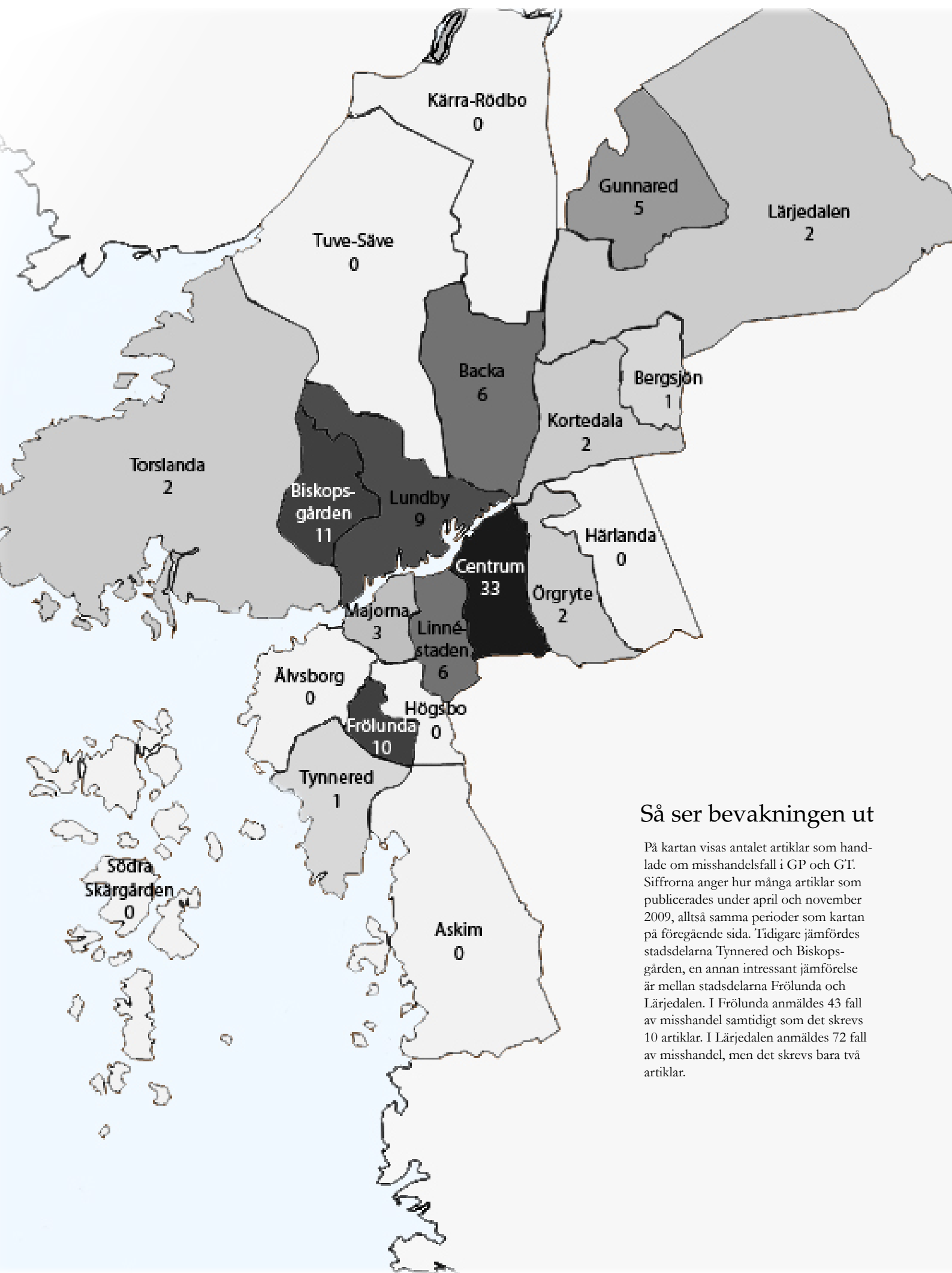
– Det är väl värre om det är tvärtom. Om det är en stadsdel där det är lite brott men det skrivs mycket om brott i det området, säger Peter Linné.

Han menar att det är då man skapar en onödigt otrygghet. Vi kan heller inte utifrån vårt material utesluta att de fall av misshandling i Biskopsgården som det rapporteras om i GP och GT på något sätt är grövre eller mer uppseendeväckande än de fall som begåtts i Tynnered. Utifrån den statistik som finns verkar dock ingenting tyda på det.

Det som är klart är att medierna presenterar en vald del av verkligheten som når många människor och att den bilden kan vara överdriven eller underdriven. Det är händelsen som står i centrum. Att det står relativt mycket om våldsbrott i tidningen, speciellt i GT, har en tydlig motivering.

– Kriminaljournalistik är tacksamt på många sätt. Det är dramatiskt, det väcker intresse, det är nästan alltid bra storys med human touch och det är människor som är berörda, säger Jan Sprangers. ■

Så ser bevakningen ut

På kartan visas antalet artiklar som handlade om misshandelsfall i GP och GT. Siffrorna anger hur många artiklar som publicerades under april och november 2009, alltså samma perioder som kartan på föregående sida. Tidigare jämfördes stadsdelarna Tynnered och Biskopsgården, en annan intressant jämförelse är mellan stadsdelarna Frölunda och Lärjedalen. I Frölunda anmäldes 43 fall av misshandel samtidigt som det skrevs 10 artiklar. I Lärjedalen anmäldes 72 fall av misshandel, men det skrevs bara två artiklar.

I publikens

Text & Foto: Kajsa Lind

Medan tidningarna ger mycket plats åt brottsrapportering verkar etermedierna vara mer restriktiva och mindre styrda av kommersiella intressen. Men det finns också skillnader mellan TV4 Göteborg och public service-kanalerna och det flesta verkar bero på vilket uppdrag de olika kanalerna har.

Det är tydligt att både Västekot och Västnytt präglas av sitt public service-uppdrag i sin rapportering kring våldsbrott. Framför allt i det att de känner ett större ansvar för att skildra en representativ bild av verkligheten än vad de kommersiella medierna gör.

– Det är klart att det ingår i vårt uppdrag. Det är att beskriva hur samhället ser ut och hur människor har det. Det är det övergripande målet vi har. Brottsligheten är en del av det tyvärr, säger Lasse Nilsson, nyhetsproducent på Västekot.

Sara Hellman är redaktör på TV4nyheterna Göteborg och menar likt tidningarna att de inte har någon, vad hon kallar, rapporteringsplikt. Men hon betonar också det viktiga i att inte bara förmedla en ensidig bild av brottslighet. Den stora skillnaden verkar här ligga i vilken policy de olika redaktionerna har. Västekot och Västnytt är mer styrda av sina sändningstillstånd som bland annat säger att programutbudet ska vara präglad av folkbildningsambitioner (SR § 9, SVT § 7). Att dessa medier känner större ansvar för att ge en rättvisande bild av verkligheten skulle delvis kunna förklaras av det. TV4 saknar helt liknande krav.

Men det finns också likheter i brottsrapporteringen mellan de olika etermedierna. Överlag är det bara stadsdelen Centrum som sticker ut i rapporteringen kring våldsbrott med ett högre antal inslag och telegram. Men det är också i Centrum som ojämförigt flest brott begås, vilket gör den högre siffran rimlig. Hur representativitet ser ut i stort för de olika stadsdelarna är dock svårt att bedöma, då det är för få inslag och telegram som ingår i undersökningen för att kunna uttala sig om detta med säkerhet. Det gör dock att vi tror oss kunna säga att etermedierna

är något mer restriktiva i sin brottsbevakning än papperstidningarna. Och det är en bedömning som samtliga etermedier håller med om. Hans Peterson Hammer är huvudredaktör på Västnytt. Han tror att det mest beror på att en tidning får plats med fler budskap än etermedierna. Han uppskattar att tidningen har plats för minst 30 budskap på de lokala sidorna, medan de själva har plats för fyra eller fem stycken i deras morgonsändning. Det leder till en större konkurrens mellan nyheterna.

– De ska hela tiden mätas mot varandra. Och då skulle vi ge en skev bild av verkligheten om vi alltid tyckte att kriminalitet skulle ligga i topp, säger han.

Lasse Nilsson på Västekot utvecklar den tanken.

– Vi får tänka på vad det är för bild vi ger av hur Göteborg och Göteborgsområdet ser ut. Och i den mixen så får man som sovra lite. De flesta människor lever sina vardagsliv, ser aldrig något, hör aldrig något och drabbas väldigt sällan. Så vi kan inte fylla våra sändningar med att förstora upp olika brott, säger han.

De menar båda att de är restriktiva med att rapportera om uppföljningar av brott som till exempel att någon häktats, gripits och så vidare.

– Det ger inte någonting. Ett mord är en annan sak, det som har hänt precis, eftersom det kommer mycket frågor om vad som har hänt. "Varför såg jag alla bilarna där och en ambulans?". Då har man en skyldighet att på något sätt försöka rapportera om det, säger Hans Peterson Hammer.

Rapportering om våldtäkt i etermedierna

Västnytt 1 minut & 4 sekunder

Västekot 1 minuter & 10 sekunder

TV4 Göteborg 3 minuter & 45 sekunder

Diagrammet visar hur lång tid respektive etermedium bevakade våldtäktsfall i Göteborg under april och november 2009.

hemliga tjänst

I vår undersökning kan man också se att etermedierna rapporterar mindre om alla brott jämfört med tidningarna. Störst är skillnaden i rapporteringen kring misshandel som får betydligt mindre plats än i tidningarna. Nyhetsvärderingen verkar främst ligga i hur grovt våldet är och de verkar vara mindre styrda av kommersiella intressen i urvalet. Tittar- och lyssnarsiffror verkar inte direkt influera innehållet för etermedierna, i alla fall är det inget som någon av journalisterna påtalar. Däremot pratar de ofta om sina läsare och lyssnare. Tydligast styrning av vem publiken är visar TV4:s Sara Hellman när hon beskriver deras policy.

– När vi gör utlägg så tänker vi TV. Vad finns det bilder på eller när vi skriver telegram eller väljer telegram. Sen tänker vi på Anna, 35 år. Det är vår målbild. Är Anna, 35, intresserad av det här eller inte? Och då har vi tagit fram henne, hur hon ser ut i Göteborg och hur hon ser ut i Skövde för det är ett genomsnitt om hur man är när man bor på de här ställena. Trollhättan och Borås och Norrland, men alla har sina Anna 35. För det är i den gruppen vi har flest tittare, säger hon.

I undersökningen fann vi också att TV-4 nyheterna Göteborg hade fler inslag eller telegram om våldtäktsfall (se diagram på föregående sida). Sara Hellman tror att det kan bero på just deras målgrupp.

– Det är en typisk "Anna, 35"-nyhet, säger Sara Hellman. ■

Lasse Nilsson

Sara Hellman

Ur: GT 2009-11-02, 2009-04-04, 2009-04-05, 2009-04-18 och 2009-04-16.

Med känsla för språk

Kriminaljournalistiken har ofta, åtminstone i kvällstidningarna, beskrivits som sensationell och dramatisk. För att undersöka om det finns skillnader i hur våldsbrott skildras i de olika medierna har vi undersökt den språkliga dräkten som brotten ikläds. Och visst finns det skillnader, framför allt mellan GT och de övriga medierna.

Text: Kajsa Lind
Foto: Carl Moberg

”Brutalt knivmord” ”blodspår i hissen”
”Tvårummaren visade sig vara nedstänkt med blod”

Samtliga citat är tagna från texter i GT. I många artiklar hittar man målande beskrivningar och förstärkande adjektiv. Språket hjälper till att dramatisera texten och Jan Sprangers, reporter på GT berättar varför det är viktigt.
– Det handlar om hur man snickrar en bra tidningsartikel. Det byggs på klassiska

”Vad då ett ’allvarligt’ mord, det är ett mord per definition.”

dramaturgiska principer. Så självklart dramatiserar man. Det betyder inte att vi förfalskar verkligheten, men det är ett sätt att berätta som är dramatiskt i sin struktur. Vi måste väcka uppmärksamhet direkt och få folka att haja till och fortsätta läsa texten. Det är klassisk dramaturgi och vi använder samma dramaturgi som man använder i tv-serier eller filmer, eller teaterpjäser, säger han.
Det mer målande språket används mest

i artiklar som handlar om mord eller dråp i GT och GP. Vid våldtäkter eller misshandelsfall blir språket något mer distanserat. Troligtvis kan det bero på utrymme. Många av notiserna och de korta artiklarna handlar om just dessa brott och då kan man tänka sig att det inte finns utrymme för mer utförliga beskrivningar.

Etermedierna utmärker sig med mer sakliga beskrivningar av brotten.
– Vi ska överhuvudtaget vara sakliga och inte komma med värderingar som att

“Om jag får någon att gråta med något jag har skrivit om ett fruktansvärt mord – då tycker jag att jag har lyckats”

säga "ett allvarligt mord" eller så. Vaddå ett "allvarligt" mord, det är ett mord per definition. Så får folk själva fylla i om de vill ha ett värdeomdöme, säger Lasse Nilsson, nyhetsproducent på Västeko.

Men Hans Peterson Hammer, huvudredaktör på Västnytt, är inte lika tvärsäker. Även om han säger att saktligheten ligger i sändningstillståndet så tror han att det mer sakliga språket i undersökningen beror på att det mest är korta brottstelegram i morgonsändningarna.

– Det finns ingen anledning att göra dem på något annat sätt än som sakliga rapporter.

Däremot tycker jag att vi också har en skyldighet att faktiskt försöka framställa material på ett sätt så att folk kan ta det till sig och engagera sig. Så vi kan inte alltid vara

torra och undvika slagkraftiga uttryck. Vi måste också engagera folk. Det måste vara lite blod och skvätt ibland också, säger Hans Peterson Hammer.

Att utrymmet är det viktigaste vad det gäller vilket språk man kan använda håller Sara Hellman, redaktör på TV4 med om.

– Men ibland vill man faktiskt bre på. Det vet jag att jag tänkte på ibland med Nancyrapporteringen (red.anm. den mördade Nancy Tavsan från Hjällbo) att det var så brutalt det hon hade utsatts för så att oavsett om den killen var oskyldig eller inte så var det hon utsattes för så brutalt så man ville få folk att förstå det hemska.

Att knyta en moralisk värdering till en nyhet kan enligt Robert Entman ses som ett exempel på framing.

Entman förklarar framing som ett sätt att paketera en nyhet. Genom att vinkla en nyhet kan medierna lyfta fram en viss aspekt i en fråga. Språkvalet kan ses som en del i hur man paketerar en nyhet. Däremot är det svårt att veta hur våldbeskrivningarna påverkar läsarna. Men även om åsikterna om hur våldsbekrivningarna ska vara skiljer sig mellan de olika medierna verkar det desto tydligare att de flesta vill väcka känslor hos läsarna. Men finns det då inte risk för att journalistiken blir sensationsjournalistik?

– För mig är sensationsjournalistik att man spelar på läsarens sensationer, alltså känslor. Texterna ska vara berörande. Om jag får någon att gråta med något jag har skrivit om ett fruktansvärt mord då tycker jag att jag lyckats att få någon att tänka efter, att känna, säger Jan Sprangers på GT. ■

Ett ömsesidigt beroende.

Text & Foto: Carl Moberg

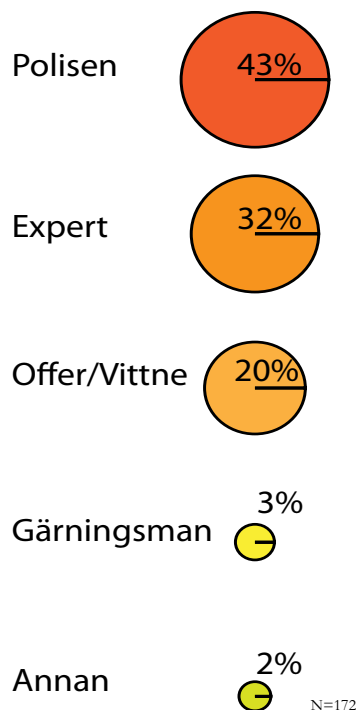
Det ligger en lugn stämning över den nybyggda polisgården och uniformerade män och kvinnor pratar stillsamt och hälsar vänligt på varandra när de möts under det välvda glastaket. Innanför de roterande dörrarna råder det fotoförbud. Det är en plats som är till för polisen, de drabbade och gärningsmännen. En frizon ifrån media. Ute i verkligheten ser det annorlunda ut, där möts polisen och media varje dag och deras samarbete definierar en stor del av de traditionella mediernas utbud.

– Samarbetet mellan journalister och poliser fungerar generellt sätt väldigt bra. Det gäller att ha respekt för varandras yrkesroller, säger Thomas Fuxborg.

Brottsjournalistiken domineras av polisen. Av de undersökta fallen är det polisen som först kommer till tals i 43 procent av alla artiklar och inslag där någon får uttala sig. Lägg där till polisens dygnsrapportering som både GP och GT publicerar under titlarna "Dygnet runt" och "24-timmarna" så ser man att polisens agenda till stor del påverkar det journalistiska materialet. Journalisternas tunga beroende av polisen är något som oroar medieforskaren Ester Pollack. Hon ser beroendet som ett demokratiskt problem.

– Om polisen blir den enda källan drabbas journalisterna väldigt lätt av det man kallar för tunnelseende. I de fall där polisen misstar sig, till exempel är inne på fel misstänkt och journalisterna använder den källan, och det har vi sett gång på gång, ja då pekar man ut en som senare visar sig vara oskyldig. Man går alldeles för mycket i polisens ledband. Man skulle önska att journalisterna hade en självständighet gentemot polisen som källa. Men det är ett problem att polisen är den enda källan i första skedet av en utredning, säger Ester Pollack.

De får uttala sig (i procent):

I kategorin "expert" ryms läkare, jurister, forskare osv. Under "offer/vittne" finns också anhöriga och grannar. Vanligast är att ingen alls får uttala sig. I 172 av 352 undersökta artiklar fick någon komma till tals. På nästa uppslag kan du se ett diagram över artiklar/inslag där någon får uttala sig, utifrån stadsdel.

“Om tidningen till exempel publicerar bilder på vapen så kan det hota hela förundersökningen.”

För Thomas Fuxborg som har arbetat i sju år som presstalesman för polisen ligger dock problematiken i andra änden. För honom är det viktigt att polisen kontrollerar informationen. För när fel uppgifter publiceras kan det skada utredningen.

– Om tidningen till exempel publicerar bilder på vapen så kan det hota hela förundersökningen. Om vi ska beslå den häktade med en lögn så kan den informationen skada utredningen. Ett exempel är de två barnen i Knivsta som blev ihjälslagna med en hammare. Där gick polisens presstalesman ut och berättade att de hade hittat en hammare. Det var ett misstag från polisen. Med den informationen kan gärningsmannen lättare komma undan. Samma sak som fallet med Engla där gärningsmannen får veta att polisen spårar telefonen och stannar bilen, går till bagageluckan och slänger ut mobilen. Det får inte hända. Det är något som kan få komma fram under åtalet när allt blir offentliga handlingar, men inte under förundersökningen, säger han.

Sammantaget är förhållandet mellan journalisterna och polisen ett intrikat samspel. Polisen behöver media som en kanal till allmänheten. Media behöver polisen som en källa till information. Polisen vill kontrollera informationen för rättssäkerheten. Media vill ha möjligheten att kontrollera polisen. Ester Pollack menar på att det hela är ett empiriskt problem. Journalisterna behöver hitta ett sätt att komma bort från beroendet av polisen. Samtidigt rullar vardagen på och varje dag ska lösnummer säljas och telegram läsas upp i radio. För kriminaljournalister som Jan Sprangers på GT handlar det först och främst om att skapa goda relationer och få fram svaren.

– Delvis jobbar vi på samma sätt som polisen, märkligt nog. Vi vill egentligen ha svar på samma frågor som polisen, men vi har lite olika uppdragsgivare om man så vill och det får man respektera. Och vi respekterar varandras roller rätt väl vid det här laget tror jag, säger Sprangers.

“Om en polisman blir skjuten så tror jag att informatörerna på ledningscentralen berättar det direkt för oss men om en polisman skjuter någon så tror jag att de vill kolla med både fyra och fem kanaler innan de går ut med det.”

Till de traditionella medierna strömmar det varje dag information, men allt publiceras inte i slutprodukten. Den filtreringsprocess av bland annat selektion, tillägg och omformning som media sysslar med brukar kallas för gatekeepingteorin. I det sammanhanget blir media en gatekeeper som väljer vilken information som kommer igenom. Teorin kan även appliceras på myndigheter och privatpersoner som får en liknande funktion. I det här fallet fungerar polismyndigheten som en gatekeeper eftersom de ofta hamnar som enda källa inom kriminaljournalistiken.

Jan Sprangers ser också en förändring i polisens beteende. Till exempel, menar han, är

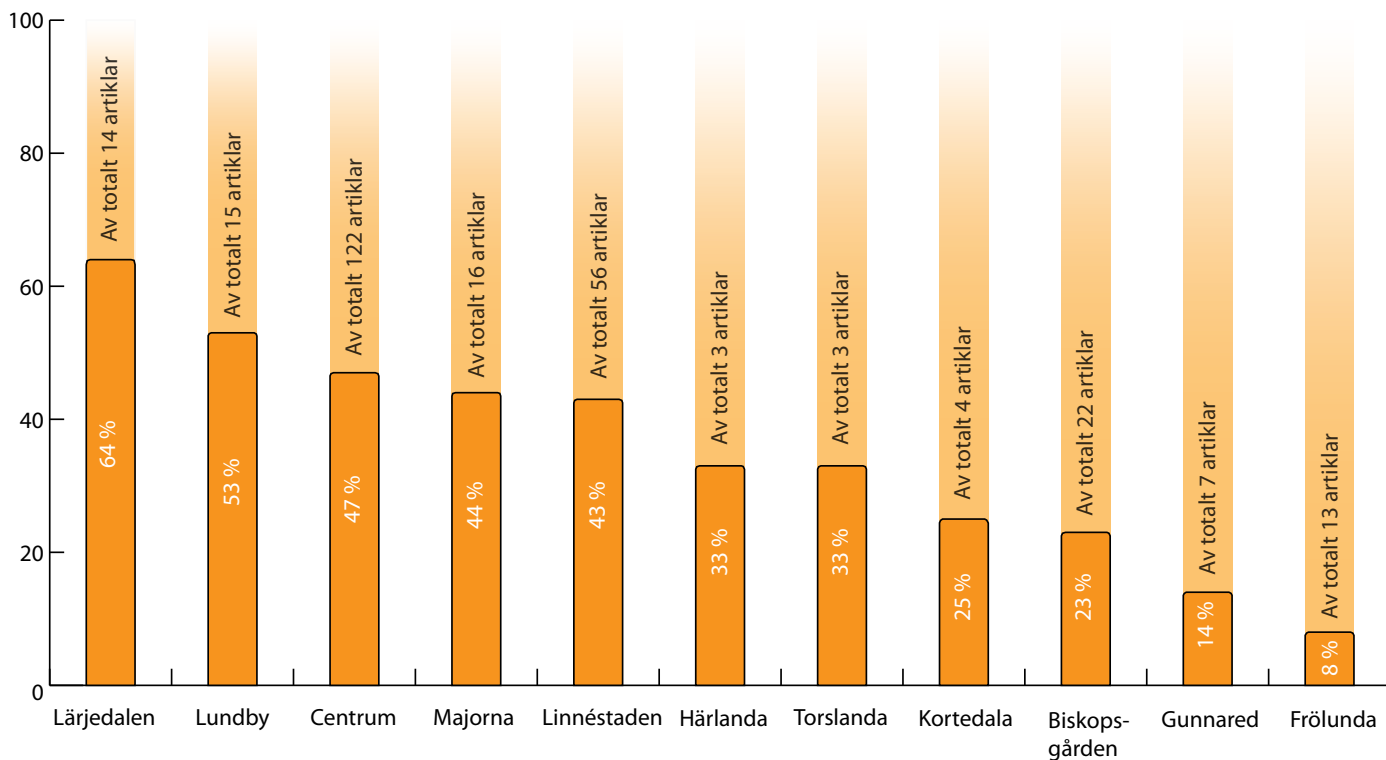
det oroväckande att polisen har bytt system för internkommunikation, vilket innebär att journalisterna inte kan hålla sig uppdaterade via polisradion och därför hamnar på efterkälken i sin rapportering.

– Det där är ett demokratiskt problem också som jag ser det därför att... ja, enkelt uttryckt är det så att om en polisman blir skjuten så tror jag att informatörerna på ledningscentralen berättar det direkt för oss men om en polisman skjuter någon så tror jag att de vill kolla med både fyra och fem kanaler innan de går ut med det. Det blir en fördröjning där som vi inte hade tidigare och som kan ställa till det på olika sätt, säger han. ■

Gatekeeping

Teorin om Gatekeeping lanserades 1947 av Kurt Lewin och har varit ständigt aktuell i medieforskningen under de senaste 63 åren. Katrine Barzilai-Nahon från Washington University har dock i sin avhandling *Gatekeepers and Gatekeeping Mechanisms in Networks* från 2005 utvecklat teorin så att den innefattar informationsflödet på Internet. Hon kallar det för NGT (Network Gateway Theory)

Artiklar/inslag där någon får uttala sig, utifrån stadsdel, i procent :

I diagrammet kan man se att artiklarna/inslagen från Lärjedalen, en av stadsdelarna som medierna uppmärksammat minst, i hög utsträckning innehåller citat från en eller flera intervjupersoner. Man kan också se att trots att medierna ofta skriver om brottsligheten i Biskopsgården och Frölunda så får dessa artiklar/inslag ofta vara utan citat. I de stadsdelar som inte finns med hittade vi inga artiklar eller inslag där någon fick uttala sig. Totalt undersöktes 172 artiklar och inslag.

– Jag sitter här på min lilla kant och tycker att man ska kunna skriva om allt. Det handlar bara om hur man gör det, kommenterar Marie Hebelius Svahn på GT som vill väcka liv i debatten om etnicitet i medierna.

Bilden är tagen av redaktionen på GT.

Ett fall av etnicitet

På första långgatan i november förra året blev en brittisk man mördad inne på sin restaurang. Fallet är unikt, inte enbart på grund av det obehagliga våldet, utan också i medias rapportering. I vårt undersökta material var det den enda artikeln som innehöll en utskriven specifik nationalitet.

Text: Carl Moberg

Uöver detta fall förekom det fyra artiklar där journalisten beskrev gärningsmannen som invandrare eller på annat sätt lyfte en obestämd etnicitet. Bland offren handlar det om två fall. Det förekom också tre artiklar där skribenten valt att lyfta att offren var svenskar.

Journalisterna verkar överlag restriktiva när det kommer till att skriva ut etnicitet eller nationalitet. Ibland verkar det dock slinka in i tidningen eller inslagen och i vissa fall gör redaktionen det aktiva valet att skriva ut det.

”Det handlar aldrig om att man pratar illa om dem. Det är ju inget fel att komma från Iran eller Irak, men det måste också vara väsentligt.”

För Marie Hebelius Svahn, kriminalreporter på GT, är det inget problem att sätta ut etnicitet så länge det finns en anledning till att göra det.

– Det handlar aldrig om att man pratar illa om dem. Det är ju inget fel att komma från Iran eller Irak, men det måste också vara väsentligt. Idag hade vi en

liten notis om en snattare som blev nedslagen av en ICA-handlare. Av någon anledning skrev man ut att han var Vitryss. Jag vet inte varför det var väsentligt eller varför det gled igenom.

Hebelius Svahn var skribenten bakom

hälften av de artiklar som innehöll etnicitet under den granskade perioden. Anledningen är en artikelserie som hon skrev om ”La Familje”, en grupp tjejer under 18 år som under 2009, på ett brutalt sätt misshandlade och rånade flera jämnåriga och yngre tjejer. De valde ut offer som enligt Hebelius Svahn såg ut att vara ”fina flickor, familjeflickor i traditionell mening, som bor i fina villor.” För henne och GT-redaktionen var det väsentligt att lyfta motsättningen.

– Förhållanden tog upp det och det handlade om väldigt fula brott. Du har ett gäng unga tjejer där jag tror att alla hade invandrarbakgrund, någon tjej var i och för sig finsk, och de ger sig enbart på svenska tjejer. Det

kanske är något av en gråzon om man ska sätta ut etnicitet eller inte, men jag tyckte att det var ganska så flagrant. Det blev ett riktigt "Vi och De"-fenomen. Hade det varit mixat hade vi kanske inte berättat om det, säger hon.

Hebelius Svahn pratade i samband med rättegången både med ledaren i La Familje och några av flickorna

som blev misshandlade. Ledaren i La Familje menar att hon inte reflekterat över etnicitet men en av de utsatta flickorna reagerar när hon i en artikel svarar på Hebelius Svahns frågor om fenomenet.

"Jag har aldrig haft problem med invandrare tidigare, säger Frida, nu känns det som om det är vi och dom."

Vi och De

Just "Vi och De"-fenomenet som Hebelius Svahn finner i historien är en del av det mediaforskaren Ylva Brune undersökt i sin avhandling *Nyheter Från Gränsen*. Där utgår hon från en postmodern tolkningsram som lyfter likheterna mellan den europeiska kolonialiseringen av Asien och Afrika och skillnaderna bland samhällets medborgare. Teorins utgångspunkt är att det förekommer

texter där *Vi* är normen och *De* definieras genom det som inte är *Oss*. *Vi* är bra och *De* är inte bara olika *Oss* utan också sämre än *Vi*. Brune utgår ifrån Urban Ericsson, Irene Molina och Per-Markku Ristilammis tolkning i deras gemensamma avhandling *Miljonprogram och Media* där skillnaden står antingen mellan centrala staden och förorten eller mellan det etniskt svenska och *De andra*.

Fallet med La Familje blir talande för teorin. Det finns ett tydligt andrafrärande från tidningens håll. Man använder etnicitet som en förklaringsmodell och gör ett uppdelande av fina svenska flickor och dåliga våldsamma invandrarflickor.

Man bör dock inte glömma att vår undersökning visar att den etniska andrafräningen är ett ovanligt inslag hos de traditionella medierna idag. Medie- och kriminologforskaren Ester Pollack menar i ett samtal på att det var betydligt vanligare för tjugo år sedan.

– Man satte ut etnicitet och hade en förfärlig massa benämningar. Och då blev etnicitet en sorts förklaringsvariabel, det var väl det

som var konsekvensen. Man ansåg sig ha förklarat brottet med att det var etnicitet, emedan man vet att det inte är etniciteten i sig, utan att det är klasstillhörighet och utanförskap mycket mer än etnicitet som är förklaringsvariabel. För att inte tala om vad kön är, säger Ester Pollack.

Ska man då aldrig sätta ut etnicitet?

På GT diskuterar redaktionen varje enskilt fall och enligt Marie Hebelius Svahn skulle det vara orimligt att aldrig sätta ut etnicitet. Vissa texter skulle aldrig kunna läsas om inte vissa förutsättningar förklarades.

– Ofta kan det vara så att det finns med i målet att någon yrkar på utvisning eller har behov av tolk. Då kan rättegången bli särskilt besvärlig och det skulle bli riktigt konstigt

om man inte skrev ut etnicitet. Ett exempel kan vara fallet med en kille som våldtog tjejer här i Göteborg och som kallades för "smygaren". Han var krigsskadad från Somalia och tuggade Kat.

Man vill hitta en förklaring på varför någon gör något sådant som han gjorde. Att inte nämna att han tuggade Kat på grund av sina upplevelser och sin hemska bakgrund och att det var Katet som utlöste en psykos hade varit rent tjänstefel, säger Marie Hebelius Svahn. ■

"Att inte nämna att han tuggade Kat på grund av sina upplevelser och sin hemska bakgrund och att det var Katet som utlöste en psykos hade varit rent tjänstefel."

Är det viktigt för dig att ge en representativ bild av den faktiska (om vi utgår från anmälda brott) brottsligheten i Göteborg?

Ja, det tycker jag absolut. Det är väl det man som media strävar efter. Att ge en riktig bild av verkligheten. Så riktigt det går.

Tycker du att ni ger representativ bild av våldsbrotten i Göteborg?

Ja, det tycker jag vi gör. Men det är nog någonting man alltid kan bli bättre på.

Hur jobbar ni för det på redaktionen? Är det frågor ni diskuterar?

Det är en fråga som ständigt är aktuell. Vad vi kan göra för knäck för att visa på olika typer av brottslighet. Att brottsligheten kan se olika ut i olika stadsdelar och det har vi jobbar mycket med. Vi har skrivit artiklar om till exempel ekonomisk brottslighet som ser annorlunda ut än kanske våldsbrott som främst sker i centrum. Det är på det sättet, att försöka skriva om olika typer av brott helt enkelt.

Är det ett problem om brottslighet i vissa stadsdelar inte alls skildras eller om vissa stadsdelar är överrepresenterade i medierna om man jämför med den faktiska brottsligheten?

Ja, absolut. Om det är fel. Men sen kan man ju liksom inte räkna alla brott i antal utan man måste också prata om grovhet.

Man skriver mer om grövre brott?

Ja, det har man en tendens att göra av förklarliga skäl. Det är ren nyhetsvärdering. Men så är också svårt att säga helt generell. Eftersom det beror helt på brottet.

Många pratar om nyhetsvärdering, att det sitter i ryggmärgen. Man skulle kunna tänka sig att nyhetsvärderingen då skulle se olika ut på olika redaktioner, men i vår undersökning verkar de flesta redaktionerna göra samma bedömningar.

Speciellt tror jag att det är så om du frågar om just kriminaljournalistik. Skulle du fråga om någonting annat skulle det nog sett lite annorlunda

Metro rapporterade om våldsbrott vid 57 tillfällen under den undersökta perioden. Av dessa handlade 36 stycken om centrala Göteborg. Vi frågade Moa Kärnström om representation och nyhetsvärdering.

ut, lite beroende på vilken ålder det är på ens målgrupp och så där, om man jämför oss och GT och så där.

Vad är det som gör att det är en mer samstämmig bild inom kriminaljournalistiken?

Jag tror att det är för att det är någonting som är intressant för de flesta att läsa om.

Men du sa att mediets målgrupp påverkar nyhetsvärderingen? Hur menar du?

Till exempel är vår målgrupp i 28-års åldern ungefär, om man ska tänka sig en snittläsare. Och då är det klart att brott som drabbar personer i den åldern är väldigt intressanta för dem att läsa om. Eller som drabbar något som har med dem att göra.

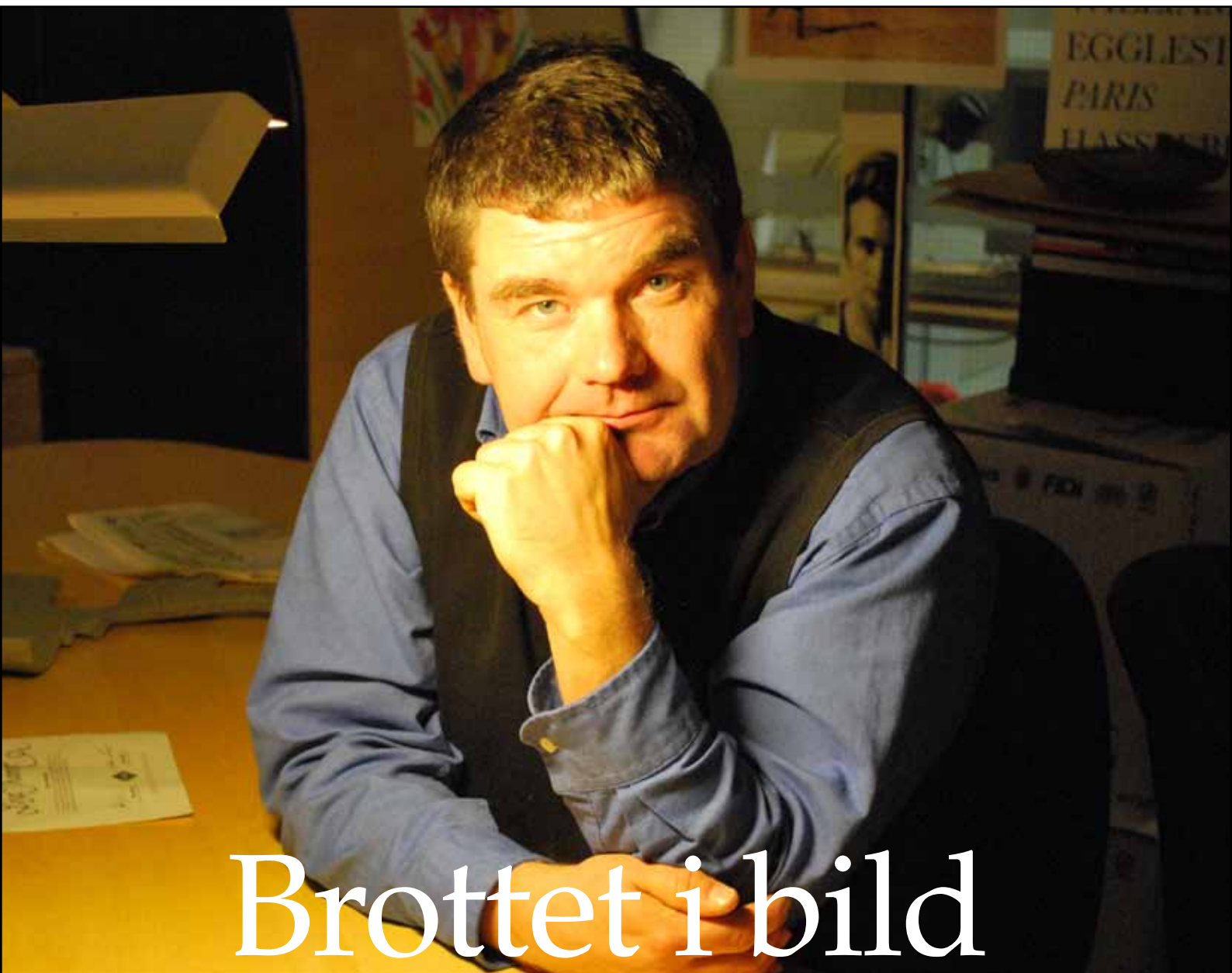
Tror du att medier påverkar människors rädslor för olika områden i Göteborg?

Det tror jag absolut. Där har media ett stort ansvar. Ett ansvar att följa upp och även skriva om andra sidor av saker, som till exempel att man skriver om människor som engagerar sig ideellt till exempel i Biskopsgården och nattvandrar eller så. Och att man även skriver om bra saker som händer i områden som har fått mycket negativ publicitet. Jag tror absolut att medierna kan skrämna upp människor, definitivt.

I vår undersökning kan man se att ni nästan aldrig skriver om våldsbrott som begåtts utanför stadens centrala delar. Varför är det så?

Jag tror att det kan ha att göra med specifika händelser. För att man kan ju aldrig välja bort att bevaka ett mord eller det som händer kring ett mord bara för att man måste kvotera in en annan del av staden i kriminalbevakningen. Så kan man kanske tänka när man håller på med annan bevakning. När man bevakar kanske kommunpolitik. Då kanske man kan tänka så att "nej, men nu har vi skrivit väldigt mycket om Lärjedalen, nu är det dags att vi skriver lite om Tynnered". Men man kan inte tänka "Ja, nu har det hänt två mord faktiskt i Linnéstaden, nu tycker jag nog att vi skriver om en väskrykning i Biskopsgården". Det går inte att resonera så.

Brottet i bild

I vår undersökning valde vi att också undersöka innehållet i bilderna som publicerats i samband med artiklar om mord, misshandel och våldtäkter. Det mest uppseendeväckande vi hittade var att våldtäkter ofta bildsätts med en bild på något som identifierar ett område, till exempel en busshållplats eller en gatuskylt. Magnus Sundberg är fotograf på GP. Hör hur han tänker när han skall berätta om ett brott med sina bilder.

Text & Foto: Alexander Piauger

Det var många våldtäkter som bildsattes med ett namntydligt område i vår undersökning, vad kan det bero på?

Det är ett relevant bildmotiv, det kan ju vara en plats med upprepad brottslighet. Då kan det i nästa steg bli en diskussion om varför det är så på just den platsen och då är det högst relevant att peka på var någonstans det är.

Är det mer relevant när det gäller våldtäkt än när det gäller till exempel mord eller misshandel?

Nej, det är det egentligen inte. Det ska det inte vara, men när jag tänker efter så är det nog så. Jag tänker mer på vilken plats det är när det gäller våldtäkt, omedvetet.

Kan det vara i brist på andra motiv?

Ja, men det kan man ju säga. På ett mord kommer det ofta ljus snabbt upp, eller folk sörjer vid platsen. Det är inte lika tydligt vid en våldtäkt, och det kan ha inverkan.

Vilket ansvar har du som fotograf för vilka bilder som kommer med i tidningen?

När jag började i det här yrket så hette det att man skulle sprutmåla platsen och så skulle någon annan sitta och välja ut bilder och ta ansvar för det. Nej, det är jag som bär ansvaret, det är jag som är på plats och ser vad som har hänt. Det är jag som ser de som sörjer, det är jag som möter dem. Om man exempelvis skall fotografera folk som sörjer på en plats så kan man inte kliva för nära, då kränker man deras integritet och deras sorg. Om jag skulle göra det kan jag inte bara backa och be om ursäkt, jag har redan gjort det och det är jag som tar ansvar för den handlingen. För mig är det jätteviktigt att de bilder jag lämnar ifrån mig, de står jag för.

Så du lämnar bara ifrån dig de bilder som du kan tänka dig att se i tidningen?

Ja. Men det är en annan sak om man är utomlands, GP har ju inte den spridningen. Jag ska till Bolivia nu och dit når inte den fysiska

tidningen, men på nätet skall man vara vaksam. Ibland är det inte fotografer som har tagit bilder som hamnar i tidningen, det är ungefär som när man pratar om paparazzibilder. Alla kan bli en paparazzi, speciellt nuförtiden med tanke på att alla kan fotografera hela tiden. Det är inte den som tar bilden, det är den som publicerar som är en paparazzi.

Men, sa du inte nyss att fotografen har ett stort ansvar?

Jo, men det florerar mycket bilder som inte professionella fotografer har tagit. Om det till exempel har begåtts ett brott så får GP in en massa bilder som inte någon av fotograferna har tagit och då måste man ta ställning till dem. En person som fotograferar med sin mobilkamera har inte några yrkesetiska regler att gå efter.

Tycker du att det är för mycket eller för lite bilder?

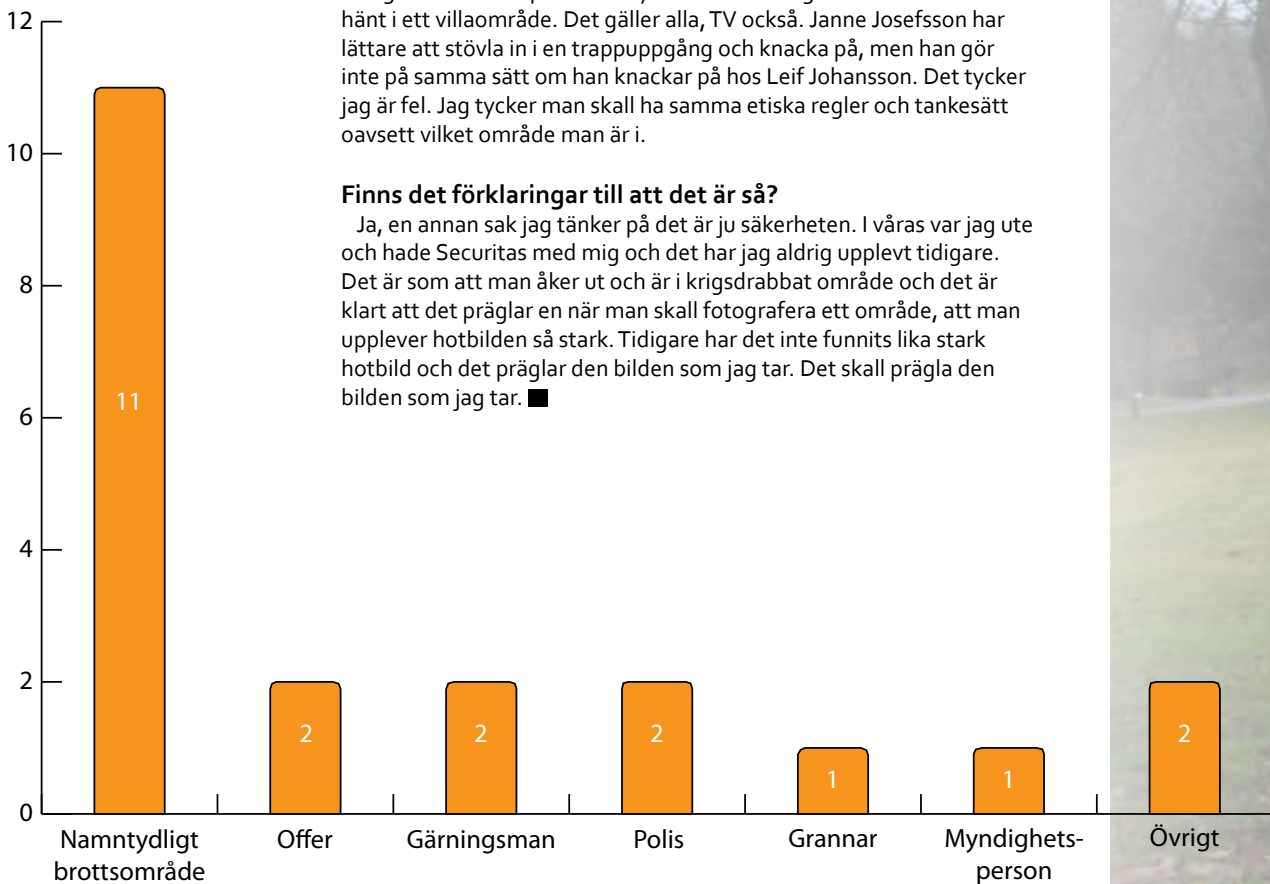
Det är inte volymen, utan innehållet. Jag vill ha bättre bilder, mer berättande bilder. GP lever inte alltid upp till den bildytan med ett bra innehåll i bilden, så om man ser det så vill jag ha färre bilder. Vi har för många bilder som inte berättar någonting, som är registrerande bilder. Det går åt ett håll där bilderna blir direkta, mycket porträtt och så. Men då tycker jag att det är mer eftersträvansvärt med en berättande bild, med mer innehåll. Man skall läsa en bild.

Gör du som fotograf skillnad på vilka bilder du tar beroende på i vilket område du är?

Man påverkas ju av var man bor själv, ens bakgrund och så, vad man bär med sig. Men jag upplever, generellt sätt, att det är lättare för fotografer att klampa in i ett hyreshus och fotografera än om det hade hänt i ett villaområde. Det gäller alla, TV också. Janne Josefsson har lättare att stövla in i en trappuppgång och knacka på, men han gör inte på samma sätt om han knackar på hos Leif Johansson. Det tycker jag är fel. Jag tycker man skall ha samma etiska regler och tankesätt oavsett vilket område man är i.

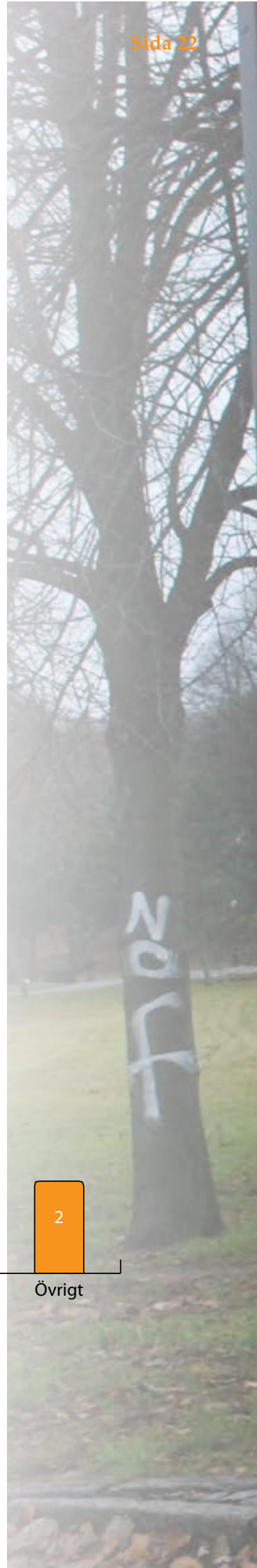
Finns det förklaringar till att det är så?

Ja, en annan sak jag tänker på det är ju säkerheten. I våras var jag ute och hade Securitas med mig och det har jag aldrig upplevt tidigare. Det är som att man åker ut och är i krigsdrabbat område och det är klart att det präglar en när man skall fotografera ett område, att man upplever hotbilden så stark. Tidigare har det inte funnits lika stark hotbild och det präglar den bilden som jag tar. Det skall prägla den bilden som jag tar. ■

I artiklarna som handlade om våldtäktsfall fanns ovanstående bildmotiv. Diagrammet visar antal bilder i varje kategori. Med namntydligt område menas en bild där det tydligt går att uttyda i vilket område våldtäkten är begången, även om man inte känner till området sedan tidigare. Till exempel en busshållplats eller en gatuskylt.

N=21

Sagt om bilder av Sara Hellman, redaktör på TV4 Göteborg

Hur jobbar ni med bilder?

Vi tittar jätteofta på bilder. Vilka kan vi ha? Här ser man en skylt, kan vi ha den? Ibland vill man ju faktiskt inte peka ut i vilket hus det hände. Om det till exempel har varit ett stort polistillslag mot någonting där någon är misstänkt. Då har vi ingen aning om det är rätt person de har gripit, det har vi lärt oss denna hösten. Nu var vi hemma hos de bombmisstänkta (red. anm. de män som misstänktes för ett planerat bombdåd i Nordstan, hösten 2010) och de valde att prata själva och så men bilderna därifrån var ganska anonyma. Man kunde se vilket område det var och så. Det var bilder på dörrhandtag, men ingen gatuvadress...

Det är ofta bilder på skyltar när det handlar om en våldtäkt?

Alltså det var här och här och här våldtäkterna skedde, inget problem. Men det är här den misstänkte bor, stort problem.

Visste du att en bild inte är en text?

Det sägs att bilder talar till våra känslor, och det finns en del som tyder på att så faktiskt är fallet. Det finns både likheter och skillnader i människors sätt att läsa text och att läsa bild. Vi tar till oss både text och bild genom att fixera blicken på särskilda punkter under extremt kort tid. Vår blick rör sig sedan mellan dessa punkter och varje fokusering tar ungefär 0,2 sekunder. I text fixeras blicken på särskilda bokstäver, och i bild på särskilda delar av bilden. På så sätt är förmågan att ta till sig bilder och förmågan att ta till sig text ganska lik, men det finns saker som skiljer dem åt.

För att läsa en bild krävs bara några få blickfixeringar för att förstå vad hela bilden handlar om. Det tar mycket längre tid, och krävs många fler fixeringar, att ta till sig en text som beskriver vad som finns på bilden. Detta gör att en bild upplevs som mer direkt. Människor är också mycket mer selektiva när vi läser en bild än när vi läser en text, det finns delar av bilden som vi aldrig tittar på. Bildens sammansättning ger upphov till olika punkter att fixera ögonen på, vilket gör det lättare att sälla ut den viktigaste informationen ur en bild och gör den mer omedelbar än en text.

En annan skillnad i hur man läser text och bild är ordningen på de punkter man fokuserar på med ögonen. För att en text skall bli begriplig bör läsaren börja med blicken högst upp till vänster i texten, för att sedan följa raderna ner mot textens slut, längst ner till höger. Vid läsningen av en bild är det däremot annorlunda, där finns ingen given ordning för vilka punkter som ögonen skall fokusera på. Bildens struktur kan förvisso få läsaren att fokusera på vissa motiv som är framstående i bilden, men studier visar att olika personer läser bilder i olika ordning. Detta leder i sin tur till att bilder ger upphov till mer olika tolkningar än vad text gör, eftersom de blir lästa på olika sätt. Och kanske är det också därför som de ofta väcker starkare känslor hos oss.

KÄLLA: Trovärdiga bilder, Rune Pettersson

Sagt om bilder av Hans Peterson Hamner, huvudredaktör Västnytt

– Vi gjorde ett jobb, jag tror det var i somras, en sån där skjutning när vi var inne i en lägenhet där en mamma visade skott hålet i väggen. Om man bara skildrar det i telegram, så fattar man egentligen ingenting om vad det innebär. Men här var det en mamma som pekade på hur en kula hade gått igenom flera rum och slagit in i väggen i det rummet där hennes bebis låg och sov. Att få se det hålet i gipsväggarna på bild, hur kulan hade gått igenom en dörr. Det skapar en slags begriplighet som är helt oslagbar.

Sagt om bilder av Jan Sprangers, kriminalreporter GT

– GT har för lite bilder tycker jag. En gång i tiden var ju kvällstidningarna den stora marknaden för bildjournalistik och jag tycker nog att bildjournalistik har fått stryka på foten på senare år. Vi har bara två fast anställda fotografer kvar här. Bilder blir ofta bara något man har för att illustrera text utan att det har ett värde i sig. Så jag tycker att vi skulle lyfta bilder mycket, mycket mer än vi gör idag. Vi får alldeles för mycket av slentrianmässiga genrebilder.

I otrygghetens tecken

Våld. Världskrig. Växthuseffekt. Tidningen är fylld av faror. Men är det medierna som gör människor rädda? Svar: nja.

Text: Alexander Piauger
Foto: Carl Moberg

Ar 2007 fick drygt tusen göteborgare svara på frågan *Vad uppfattar du som det allvarligaste hotet mot din trygghet?* Nästan varannan av de svarande valde då brottslighet, vilket gör det till Göteborgarnas överlägset största orosmoln.

– När det gäller otrygghet eller oro så är det framför allt egna erfarenheter eller erfarenheter via andra som har den största inverkan. Medierna har inte så stor påverkan, säger Gabriella Sandstig som är medieforskare på Göteborgs Universitet.

Hon har bedrivit forskning kring otrygghet i tio år och har i sin avhandling *Otrygghetens landskap* kartlagt hur och var Göteborgs befolkning känner sig hotade. Hennes resultat

visar att Göteborgarna med stor sannolikhet har fog för sina rädslor.

– Det som är intressant är att folks föreställningar om den här typen av brottslighet verkar ju överensstämma med den faktiska brottsligheten, säger hon.

När Gabriella Sandstig jämfört de platser som väcker störst rädsla hos människor med de platser som är mest utsatta för brottslighet ser hon ett samband. De tio platser som människor säger sig vara mest otrygga på är också i stort sett de tio platser i Göteborg som är mest utsatta för brott. De centrala delarna av staden är den plats där människor känner sig som mest otrygga. Men sambandet är inte helt glasklart, många människor

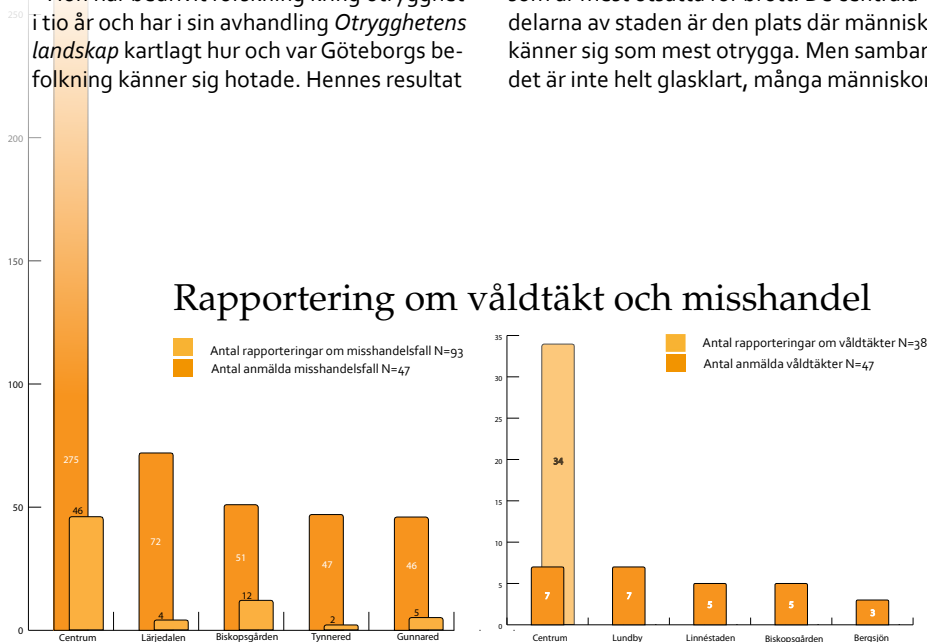
ser också centrum som den plats där de är som allra tryggast.

– Avenyn till exempel, upplevs både som en av de tryggaste platserna och en av de otryggaste platserna, vilket då kan förklaras med att man har flera olika typer av erfarenheter därifrån, säger hon.

För det är just de egna upplevelserna som är avgörande enligt henne. Centrum är den del av Göteborg som är överlägset mest utsatt för brott, men samtidigt är det den stadsdel som flest invånare har erfarenhet av. Detta ger både positiva och negativa erfarenheter av Centrum, vilket gör att människor upplever den som både en trygg och en otrygg plats.

– Man navigerar olika i de olika stadsrummen. I centrum vet de flesta vilka sociala koder som gäller eftersom nästan alla har varit i centrum, säger hon.

I förorten är bilden en annan, men kanske minst lika motsägelsefull. De som anser att förorten är en otrygg plats använder i hög grad "förorten" som ett samlingsbegrepp

Diagrammet visar en jämförelse mellan resultatet från vår undersökning och statistik från Brottsförebyggande Rådet. Den undersökta perioden är April och November år 2009. Stadsdelarna är de fem med högst antal anmälda misshandelsfall under perioden.

Centrum sticker ut både i antal anmälda misshandelsfall och i antal rapporteringar. Ser man dock till relationen mellan de båda kategorierna framträder Biskopsgården som överrepresenterat i antal rapporteringar.

Diagrammet visar en jämförelse mellan resultatet från vår undersökning och statistik från Brottsförebyggande Rådet. Den undersökta perioden är April och November år 2009. Stadsdelarna är de fem med högst antal anmälda våldtäkter under perioden.

När vi vänder blicken mot anmälda våldtäkter framträder en betydligt skevare rapportering. 34 rapporteringar om Centrum och inga från de andra utsatta stadsdelarna. En förklaring kan vara "Babyface" som efterlystes av polisen efter flera våldtäktsfall i centrala Göteborg.

På dessa platser i Göteborg upplever människor den främsta otryggheten:

- Nordstadstorget
- Kungssportsavenyn
- Vasagatan
- Järntorget
- Rymdtorget, Bergsjön
- Angereds centrum
- Kungsparken
- Brunnsparken
- Slottskogen
- Centralstationen

Gabriella Sandstig listar i Otrygghetens landskap de platser i Göteborg där människor upplever den främsta otryggheten. Av de tio främsta platserna tillhör åtta den centrala stan. Sandstig blottar också en paradox i att centrala Göteborg, på samma gång upplevs vara det mest trygga och det mest otrygga området.

Gabriella Sandstig är medieforskare på JMG. Hon doktorerade med Otrygghetens Landskap år 2010.

för olika delar av staden. I *Otrygghetens landskap* kommer Gabriella Sandstig fram till att Göteborgare i låg grad svarar att de känner oro i särskilda ytterområden eller förorter. I stället var de vanligaste svaren mer övergripande, som "ensliga gator", "parker" eller "förorten", och Göteborgarnas relation till just förorten är tvetydig.

– Jag kan visa att de som inte har varit i förorten är de som oftast anger förorten som en typ av plats där de är otrygga, säger hon.

Händelser som drabbar närstående personer räknas också till de egna erfarenheterna. En person som blivit utsatt för våld, eller som har någon nära bekant som blivit utsatt för våld, känner sig mer otrygg än någon som inte blivit utsatt för våld. En person som bor i förorten, eller har en vän som bor i förorten, känner sig tryggare där än någon som inte har erfarenhet från förorten. Och det finns saker som tyder på att också mediekonsumtionen påverkar tryggheten.

– Om man har läst om brott i medierna så påverkar det genom att förstärka annan er-

farenhet. Så om du själv har blivit utsatt för någon typ av brott och du också har läst om det i medierna, då är du otryggare än den som bara har en av erfarenheterna, säger Gabriella Sandstig.

Det finns dock de som hävdar motsatsen. Ester Pollack är forskare vid Stockholms Universitet och är inte alls lika säker på mediernas begränsade inverkan över våra rädslor för brott.

– Det man kan se i många studier av kvalitativt slag är att när man intervjuar folk och frågar varifrån de får information om brottslighet så leder medierna helt klart. Det är medier som anges som nummer ett. Det är en sak man kan slå fast, att informationen om våld och våldsbrottslighet kommer för de allra flesta människorna från media, säger hon.

Det är oklart hur denna information samverkar med andra upplevelser. Men Ester Pollack tycker ändå att man kan dra slutsatser, vilket får stöd av bland annat George

Gerbners kultivationsteori.

– Man kan ha utgångspunkten att de bilder och den information man får påverkar en hel del, men det är oklart hur. Samspelet mellan erfarenheter och media ser olika ut för olika grupper och därför blir detta väldigt komplicerat, säger hon.

Även om den viktigaste faktorn för en människas otrygghet är egna upplevelser, så kan annan information förstärka egen erfarenhet och på så vis också förstärka rädsla och oro. Det finns också områden där det råder fullständig brist på egna erfarenheter. I dessa fall tvingas personen att skaffa sig kunskaper och uppfattningar på andra sätt.

– Det finns teorier som visar att det man själv saknar erfarenhet av, där fyller man på med andras erfarenheter och de kan vara förmedlade av vänner eller bekanta, eller av medierna då, säger Gabriella Sandstig.

Denna förklaring ger också svar på vissa av de dubbeltydigheter som finns i bilden av människors rädsla. Till exempel förklarar det hur man kan vara otrygg i en förort som man

Kortedala och Linnéstaden. Om medias rapportering får effekter borde det centrala Linnéstaden, med 38 publikationer om mord, upplevas som mer otrygt än förorten Kortedala som hade en rapportering om mord under samma period.

aldrig besöker. Eller varför människor som inte själva har blivit utsatta för brottslighet kan känna sig otrygga, trots att de inte har någon egen erfarenhet. Att medierna har någon typ av inverkan på Göteborgarnas oro är sannolikt, men det är inte säkert att det bara beror på innehållet i själva medierna. Också människornas inställning till media spelar in.

– De som tror att medierna påverkar, både deras egna och andra människors upplevelser av hot och risker, är de som är mest otrygga i stadsrummet. Medan de som varken tror att andra eller de själva påverkas är de som är tryggast, säger Gabriella Sandstig.

Hon tillägger sedan att detta samband kanske inte är vad det verkar vara. Det kan lika gärna vara så att de som inte tror att medierna påverkar är av naturen tryggare personer, vilket i så fall skulle betyda att det inte är deras förhållande till media som är avgörande. Det finns dock andra tecken som pekar på att media påverkar Göteborgarnas otrygghet, en persons egen uppfattning om medierna spelar också in i hur personen rör sig i staden.

– Det som jag visar i min undersökning är att de föreställningar vi har om medierna har påverkan. De som tror att verkligheten är värre än vad den beskrivs i medierna, det är framförallt de som undviker många platser i stadsrummet. De begränsar sin rörelsefrihet, säger Gabriella Sandstig.

De människor som däremot tror att mediernas bild är överdriven har inte alls

samma benägenhet att undvika platser eller begränsa sin rörelse enligt henne.

Ett annat problem i bedömningen av mediernas påverkan på människors oro och rädsla är just själva begreppen "oro" och "rädsla". Det finns ingen allmängiltig definition på dessa begrepp, och det kan därför vara svårt att jämföra olika forskningsprojekt kring dem.

– Det finns olika typer av undersökningar, det finns stora statistiska trygghetsundersökningar och det finns kvalitativa undersökningar. Där finns en differentiering mellan vad man menar med "oro" eller "rädsla", det kan betyda väldigt mycket olika saker. Som man frågar får man svar kan man säga, säger Ester Pollack.

Det är inte bara "oro" och "rädsla" som ställer till definitionsproblem, också själva brottsligheten är en svårighet. I Sverige definieras brottslighet utifrån lagstiftningen, vilket också är den vanligaste metoden internationellt sett. Detta innebär dock inte att den är helt oproblematiserad. Enligt Anita Heber, som är doktor i kriminologi, så förändras nämligen bilden av vad som är ett brott. Under olika tidperioder kriminaliseras vissa saker, och under andra avkriminaliseras andra saker. Ett bra exempel är abort. Ett annat är demonstrationer. Båda dessa har över tid både betraktats som olagligt och som en medborgerlig rättighet. En ytterligare svårighet vid definitionen av brott är att det ofta

är eliten i ett samhälle som avgör vad som skall betraktas som brottsligt och inte. Det gör att fokus oftast hamnar på beteenden i underklassen och lagstiftning mot dessa, enligt Anita Heber. En brottsdefiniering som är baserad på lagstiftning är alltså inte alltid överensstämmande med de beteenden som människor upplever som hotfulla och som väcker oro.

Befolkningens otrygghet avgörs också av en så kallad socioekonomisk faktor. De som har sämre sociala och ekonomiska förhållanden är också de som är mer otrygga, och de som har bättre förhållanden är oftast tryggare personer. Skillnaderna mellan de olika grupperna är ganska små, men de finns ändå där. Gabriella Sandstig har idéer om vad det kan bero på.

– Förmågan att kunna hantera hot och risker kan ju då tänkas vara sämre hos de med sämre förhållanden. Men å andra sidan så finns det ju en tanke på att om vi lever i en väldigt trygg värld och vi aldrig blir utsatta för någonting så kanske vi blir ännu mer rädda när det väl händer. De här två synerna går mot varandra, säger hon.

Främst är det egna upplevelser som spelar roll för hur otrygga vi känner oss. Men även andrahandsinformation, ekonomi och vår inställning till media tycks påverka trygghetskänslan. Det är inte säkert att vi blir räddare av att se på TV eller läsa tidningen, inget bevisar att det är så. Men det finns mycket som tyder på det. ■

GT

GP

Västnytt

SR
P4 Göteborg

Tror du att medierna påverkar människors rädsla för att bli utsatta för brott?

Jan Sprangers, kriminalreporter på GT

– Det är väl självklart att vipåverkar människors oro.

– Om man tar fallet Elin Krantz, som mördades i Länsmansgården. Vi skrev väldigt mycket om det och det skapade otrygghet bland en massa människor. Det kan man tycka är negativt. Men det finns positiva effekter med det också. Det innebär att människor börjar ställa krav på politiker och polis. Det kan leda till något gott, men visst skapar vi otrygghet, säger han.

Peter Linné, kriminalreporter på GP

– Jag tror att ibland så uppstår sådana situationer i olika områden, alltså i kriminellt belastade områden. Vi har ju till exempel de här ungdomsupploppen där media förstärker situationen genom att komma rusande dit. Där kan man förmodligen träffa människor som tycker att: "Men vad fan, vad är problemet? Jag har inte märkt någonting..."

Lasse Nilsson, nyhetsproducent på Västteko

– Jag tror att det påverkar som allt annat. Människor som kanske redan är rädda från början, så får de höra någonting och då förstärks deras bild. Men de flesta människor tror jag utgår från sina egna erfarenheter. Det är klart att vi påverkar verkligheten, men det är helt andra krafter som påverkar ett samhälles utveckling än det som medierna bidrar med och står för, det är jag helt övertygad om. Men sen ska vi göra ett bra jobb och allt det där, men det är lite en annan sak.

Hans Peterson Hammer, huvudredaktör på Västnytt

– Självklart, det är klart att vi gör. Vi påverkar ju folk på alla möjliga sätt. Ibland får brottsbevakningen effekten att man spär på en bild av att det händer väldigt mycket. Men jag tycker heller inte att vi ska överdriva det, så att vi undanhåller folk en slags verklighet för att de inte ska skrämmas upp. Utan vi måste försöka, att de gånger vi går in och gör jobben, göra de så ordentligt som möjligt.

Verkligheten

– inte hela sanningen

Det blir bara värre och värre. Bilden av att brottsligheten ökar är nog ganska vanlig. Men att tyda brottsstatistik är inte alltid lika enkelt som det ger sken av.

Text och foto: Alexander Piauger

Sedan 1986 har antalet anmälda brott i Västra Götaland legat på en ganska jämn nivå. Visst finns vissa upp- och nedgångar, men antalet anmälningar har hela tiden legat mellan 12-14 tusen anmälda brott per 100 000 invånare.

– Det absolut grövsta våldet, det som går att utläsa i dödsorsaksstatistik, där finns ingen egentlig ökning, säger Sven-Åke Lindgren som är professor i kriminologi.

Inte heller den typ av våld som gör att människor behöver uppsöka sjukhus ökar, 2009 var till och med det år då minst antal personer uppsökt sjukhus efter att ha blivit utsatta för våld sedan 1998. Även personrån och inbrott har minskat kraftigt på senare år, likaså ungdomsbrottslighet. Att säga att brottsligheten ökar generellt sett vore helt felaktigt. Däremot är det inte så att all brottslighet minskar. Den kategori av våld som ökar mest är lindrigare än det dödliga våldet. Det kan röra sig om allt från en knuff till en misshandel som ger

synliga skador men där personen inte behöver åka till sjukhus.

– Där är osäkerheten större, och där finns det sannolikt en viss ökning, säger Sven-Åke Lindgren.

Brottslighet mäts ofta i antal polisanmälda brott, något som ibland kan ge en bra bild av hur verkligheten ser ut. Andra gånger kan det också ge en ganska osäker bild av verkligheten. Ett exempel på detta är antalet anmälda våldtäkter, som har skjutit i höjden sedan början av 2000-talet. Det kan vid första anblick verka som om att våldtäkterna har blivit fler, men så är inte fallet. Orsaken tros i stället vara två saker. Det första är en förändring i lagen som gjordes 2005 och som gör att händelser som tidigare rubricerades som sexuellt utnyttjande numera rubriceras som våldtäkt. Och det andra är att benägenheten att anmäla våldtäkter tros ha ökat under 2000-talet. Det är alltså inte så att våldtäkterna har ökat, utan så att anmälningarna

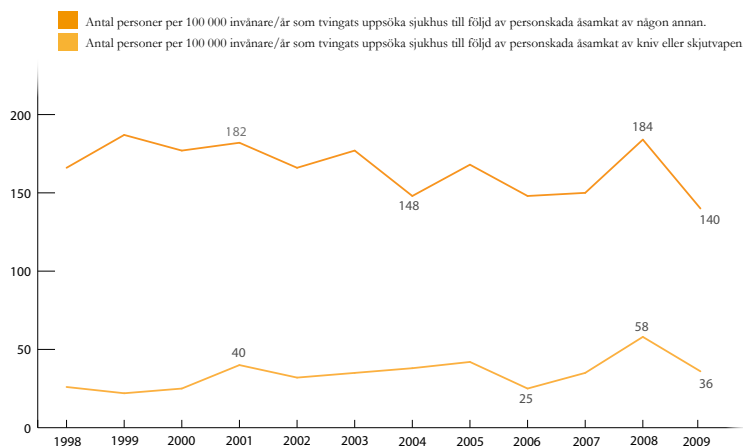
av våldtäkter har ökat. Liknande fenomen finns också vid annan typ av brottslighet och kan också ge en skev bild av brottslighetens geografiska fördelning.

– Det som fångas upp i anmälningarna är till större del en typ utav misshandel som äger rum i nöjesmiljöer, som är mellan parter som inte känner varandra, säger Sven-Åke Lindgren.

Han menar att det finns anledning att misstänka att brottsligheten inte alltid reflekteras av anmälningsstatistiken, vilket också gäller misshandlarna i Göteborg.

– Vi kan anta att vi har misshandel inom hemmets ram, mellan personer som känner varandra och som då inte kommer att synas riktigt i vissa förorter därför att de anmäls i mindre utsträckning. Därför får vi också en viss koncentration i centrum på det här sättet, säger Sven-Åke Lindgren.

Det finns annan statistik att ta del av än anmälningsstatistik, till exempel enkäter, intervjuer och skadeorsaksstatistik. Dessa

Graferna visar hur trenden för anmälda misshandelsfall ökar medan skadorna mot person minskar. Det finns alltså en viss förvrängning i statistiken för anmälda brott som inte bör underskattas.

Sven-Åke Lindgren är professor i kriminologi vid Göteborgs Universitet.

skiljer sig också ofta från antalet anmälningar, vilket visar att man inte bör ta statistik över polisanmälda brott för sanning. Inte heller när det gäller de olika stadsdelarna i Göteborg. Men vissa slutsatser går ändå att dra. Till exempel att centrum är överrepresenterat, vilket är en vanlig bild jämfört med andra städer och har naturliga förklaringar.

– I centrum är cirka 70-80 % av gärningsmännen alkoholpåverkade och i storleksordningen 50 % utav offren, så att alkohol spelar en väldigt viktig roll. Det gäller även misshandel som sker i hemmet, där mannen ofta berusad misshandlar kvinnan, säger Sven-Åke Lindgren.

Centrum är inte jämförbart med andra stadsdelar vad gäller brottslighet. Det är

rimligt att tro att många av de brott som begås i centrum inte begås av någon som är bosatt där.

– Centrum attraherar människor eftersom det är där som merparten av nöjesutbudet är koncentrerat och det är våld som är kopplat till det som man får en bild av när man utgår ifrån anmälningsdata, säger Sven-Åke Lindgren.

Han tillägger också att det är svårt att få en exakt bild av hur brottsligheten ser ut i Göteborgs olika stadsdelar. Det går inte att veta om människor är mer benägna att anmäla misshandel inom familjen i Askim än i Tynnered. Det går alltså inte heller att få reda på hur representativt återgivet brottsligheten är i medierna. Men att Journalister skulle ge en

rättvis bild är inget som Sven-Åke Lindgren håller med om.

– De fokuserar för mycket på de dramatiska händelserna. Bilden är ett resultat utav olika selektionsprocesser. Som brottsforskare kan man ju alltid tycka att det vore bättre om de skriver lite annorlunda och har mer utav analyserande artiklar om samband, säger han.

Men han tillägger också att han inte tycker att journalisterna överlag gör ett dåligt jobb, eller att han tycker att de ska bättra sig.

– Journalister är inte forskare och dagstidningar är inte forskningsrapporter, det är olika format och olika uppdrag. Så allt är i sin ordning. ■

Redaktionen reflekterar

Sociala medier medskyldiga.

I vår undersökning har vi valt att fokusera på de traditionella medierna; press, TV och radio. Detta eftersom vi antagit att det är just dessa medier som har det främsta genomslaget för människors uppfattningar om brott. De slutsatser vi har kommit fram till i magasinet har dock främst baserats på GP och GT. Anledningen är ett bristande material gällande etermedierna, något som diskuteras utförligare på sidan tio. Här i slutorden vill vi skicka en hälsning till andra som är intresserade av ämnet att det kan finnas ett intresse att utförligare granska vissa medier. Det finns till exempel möjligheter att ytterligare fördjupa sig i etermedierna, men det finns också en anledning att undersöka de sociala medierna. Genom arbetets gång har vi insett att kanaler som Flashback och Politiskt Inkorrekt inte enbart påverkar människor som tar del av medierna, men också påverkar hur de traditionella medierna utför sitt arbete.

De sociala medierna utgår inte ifrån de pressetiska reglerna. Sajter som Flashback, som enbart består av användarmaterial, har ingen redaktion som diskuterar publikationerna. Detta får konsekvenser. Ett exempel kan vara den artikel som Politiskt Inkorrekt publicerade om den person som häktades för mordet på Nancy Tavsan i december 2009. Där skriver artikelförfattaren ut fullständigt namn, personnummer, bild, medborgarskap och nationellt ursprung. Under artikeln möts man därtill av hotfulla kommentarer kopplade till upplysningarna¹:

"Avrättning av denne kretin skulle inte vara ett för hårt straff - jag ställer gärna upp och kastar den första stenen...! GLADELIGEN..."

"Han ser riktigt obehaglig ut. Lämna ut han till Nederländerna efter avsett fängelsestraff och sedan kan man ju bara hoppas, för Holländarnas skull, att även de utvisar denna förbrytare. Det är så oerhört onödigt att Nancy skulle gå detta öde till mötes. Denna kille skulle aldrig ens ha befunnit sig från första början i Sverige. Det är oerhört skrämmande att vi inte har bättre koll på vilka som befinner sig i landet. Jag tycker att det är ett svek mot oss medborgare."

Enligt Thomas Fuxborg, presstalesman hos polisen, finns det också ett stort problem med de utförliga presentationerna av de misstänkta. I fallet med Nancy slutade det med att den misstänktes familj, dagarna efter upptrappningen hos de sociala medierna, utsattes för allvarliga hot. Samma kan sägas för flera liknande brott. För polisen innebär sidorna ett försvårat arbete.

– Det är alltid en vågskål med plus och minus, där man måste väga allt som man ska gå ut med. Om vi berättar vilken typ av bil eller registreringsplåt det var vid ett brott, vad vinner vi på det? Allmänheten är vår största källa till tips och chansen att vi hittar bilen blir betydligt större om vi går ut med det. Men vad förlorar vi? Om man publicerar ett registreringsnummer så kan sociala medier som Flashback direkt ta reda på vem det är och helt plötsligt så hotar någon den misstänktes familj, säger Thomas Fuxborg.

Samtidigt påverkar de sociala medierna de traditionella. Diskussionen lyfts på redaktionerna om vad man ska publicera när informationen redan finns tillgänglig på Internet. Marie Hebelius Svahn, kriminalreporter på GT, menar också på att hon ständigt får mail när hon rapporterar om ett brott där gärningsmannen eller offret har en annan etnisk bakgrund än svensk.

– Det spelar ingen roll. Om vi inte sätter ut etnicitet så skäller de på oss som fan på Politiskt Inkorrekt och Flashback. Jag brukar alltid försöka svara på mail. Åtminstone de med vettiga frågor, för det är publicistiskt relevant. I dem förklarar jag varför jag inte tycker att det är väsentligt att skriva ut etnicitet. Sen får man också mängder med mail från anonyma som bara skriver illa om invandrare. När vi däremot sätter ut etnicitet får vi istället massa hurramail. "Åh, ni har ändrat er." Jag har inte ändrat mig..., säger hon.

Det finns en anledning att granska de sociala medierna. Dess effekter på allmänheten och de traditionella medierna är såvitt vi vet utforskade, men deras närvaro på mediascenen är omöjlig att förbise. ■

Carl Moberg

¹ Politiskt Inkorrekt, <http://politisktinkorrekt.info/2010/06/02/mordet-pa-nancy-tavsan-haktad-forsokte-aven-valdta-henne/> 2010.11.23

Balansen är avgörande.

I vårt magasin har du bland annat kunnat läsa att tidningarna ger en snedvriden bild av våldbrottsligheten i Göteborg. Men är det då verkligen mediernas ansvar att ge en helt proportionerlig bild av vad som händer i staden? Knappast. Om medierna skulle rapportera om alla brott som sker i Göteborg skulle kriminaljournalistiken ta över hela mediebevakningen. Det om något skulle göra människor onödigt rädda och otrygga. De flesta människor utsätts faktiskt aldrig för brott. Det är också orealistiskt att kräva att medierna ska kvotera in brott baserat på vilket område som det begåtts i. De flesta medierna är kommersiella företag som måste gå med vinst. Dessutom är det klart att det finns ett större intresse från publiken av att läsa om ett mord än en mobilstöld. Medierna har ett ansvar att informera, men också att värdera.

Det betyder dock inte att medierna inte har ett ansvar för den bild av ett område som de förmedlar. Det är inte bra att en stadsdel målas upp som farligare än den faktiskt är. Speciellt inte om det finns andra områden vars kriminalitet nästan aldrig förs upp i ljuset. Kanske ligger problemet delvis i nyhetsvärderingen, inte för att den finns, men för att den ser likadan ut på de flesta redaktionerna åtminstone när det gäller kriminaljournalistiken. Om alla Göteborgsmedier lyfter upp samma brott ger det sammantaget ett värre intryck av att ett område än vad det faktiskt är. Därför är det viktigt att redaktionerna är medvetna om vilka historier de berättar och vad det kan ge för konsekvenser. Men också att balansera upp de negativa nyheterna med positiva.

Därför ser jag gärna i framtiden en undersökning av hur den totala mediebild av en stadsdel ser ut i framtiden. Genom att undersöka alla artiklar eller inslag om en stadsdel skulle en mer komplett bild av hur rapporteringen ser ut kunna nås. En sådan undersökning har gjorts om förorten Tensta i Stockholm och den resulterade i en mindre smickrande bild av medierapporteringen därifrån. Frågan är om det skulle se likadant ut i till exempel Biskopsgården. ■

Lika barn leka bäst.

Du är inte likadan som jag. Det är därför vi skulle kunna ha trevligt när vi möts, det är också därför som det skulle kunna bli otrevligt. Våra olikheter kan bero på många saker. Vi kanske inte kommer från samma land, från samma pengar eller från samma hudfärg. Men vi kan ha trevligt ändå. Eller otrevligt.

På många sätt kanske du är lik mig. Vi kanske gick på samma dagis, handlade i samma affär eller var kära i samma tjej. I så fall har vi ju något att prata om när vi möts, ett givet samtalsämne, en isbrytare.

De personer som kommer till tals i det här magasinet har säkert många olikheter, det är omöjligt för mig att veta. Det är heller inte min sak att spekulera i eller intressera mig för. Jag kan bara konstatera att det finns mycket som de delar. De är ungefär lika gamla. De har samma hudfärg. De heter saker som Sandstig, Linné och Fuxborg.

Jag beskyller inte någon för att ha en hudfärg eller ett namn. Inte heller för att – som en av de intervjuade uttryckte det – "råka" bo i ett tjuvigt område av staden. Men jag är fullständigt övertygad om att dessa saker påverkar brottsjournalistiken som bedrivs i Göteborg. Och märk väl att det inte bara rör sig om journalisterna utan även polisen, fotografen och forskarna. Alla som har med saken att göra helt enkelt.

Jag har inga vetenskapliga belägg för att brottsjournalistik skulle påverkas av att det finns många likheter mellan de som jobbar med den. Det vetenskapliga arbetet lämnar jag åt någon annan. Jag kan bara konstatera att medier ger en snedvriden bild av vilka områden i Göteborg som är utsatta för kriminalitet. Och att representativiteten bland poliser, forskare och journalister är minst lika kass. ■

Slutord

Så frågar vi oss slutligen om vi efter 270 tidningar och cirka 900 minuter etermedier har lyckats besvara den frågeställning vi för sju veckor sedan satte upp:

- > Hur utrymmesmässigt proportionerlig är våldsbrottsjournalistiken i förhållande till våldsbrottsstatistiken i Göteborgs stadsdelar?
- > Hur skildrar media våldsbrott i Göteborgs stadsdelar?
- > Varför ser våldsbrottsrapporteringen ut som den gör?

Att fullständigt besvara dessa frågor kräver mer tid och kunskap än vad vi rimligtvis skulle kunna mäta med inom ramen för en C-uppsats. Det finns ett hav av faktorer som behöver undersökas och begripas. Ändå tycker vi oss ha kommit en bra bit på vägen. Vi har fått en god inblick i hur rapporteringen kring våldsbrotten i Göteborgsmedierna ser ut. Vad det gäller hur proportionerlig denna är jämfört med brottsstatistiken för Göteborgs stadsdelar så har vi fått fram en massa intressanta resultat som ni har fått ta del av i vårt magasin. Vi hade visserligen rätt i att den mediala bilden från vissa stadsdelar var överdriven, men hittade också att flera stadsdelar var kraftigt underrepresenterade. Ett resultat som kanske inte var så förvånande, men fortfarande oroväckande. Medierna har ett stort ansvar och därför tycker vi att detta resultat är viktigt för att bidra till medvetenhet om hur bevakningen faktiskt ser ut.

För att undersöka hur våldsbrotten i Göteborgs stadsdelar skildras i media har vi undersökt en rad olika frågor. Alla resultat från dessa frågor fick inte plats i detta magasin, men självfallet de mest intressanta som etnicitet, bildmotiv och språk. Vad betydelsen av våra upptäckter anbelangar så tycker vi framför allt att frågan om bildmotiv är viktig. Då medierna i våldtäktsfall ofta väljer att publicera bilder där brottsplatsen tydligt visas, kan få stora konsekvenser för människor som bor i området. Deras rädslor kan öka kraftigt och områden skulle också utåt sett kunna bli stigmatiserade. Det är åtminstone återigen viktigt att medieorganisationerna är medvetna om vilka konsekvenser bildmotiven kan få.

Så den kanske största och svåraste frågan: Varför ser våldsbrottsrapporteringen ut som den gör? Den frågan är i princip omöjlig att besvara fullt ut. I magasinet lyfts faktorer som nyhetsvärdering, journalisternas kontakter, ekonomiska faktorer och redaktionella policies upp. Även om dessa faktorer inte är heltäckande så visar de på några områden som formar journalistiken. På denna punkt gör vi inga anspråk på att ha kommit fram till något nytt och revolutionerande. Alla dessa faktorer är kända sedan tidigare och har på så vis ingen ny betydelse. Men vi tycker att det är en viktig del i vårt magasin för att försöka förklara våra undersökningsresultat. Vi hoppas också att diskussionerna med de olika redaktionerna kan ge en ökad förståelse till varför urvalet blir som det blir. Förhoppningsvis öppnar det också upp för en rad nya frågor som andra personer vill undersöka och fördjupa sig i.

Sammantaget tycker vi oss ha besvarat våra frågeställningar så långt vi hade möjlighet att besvara dem. Även om vi under arbetets gång har upptäcks tusen nya frågor. Som Sokrates en gång nästan uttryckte det "Vi vet att vi vet att vi ingenting vet".

Arbetsrapport

till

I en annan del av Göteborg

– om var våldsbrott begås i media

Redaktionen:

Kajsa Lind, 0730 234235

guslikaj@student.gu.se

Carl Moberg, 0730 671904

gusmoberca@student.gu.se

Alexander Piauger, 0732 504742

guspiaal@student.gu.se

Handledare:

Britt Börjesson

Abstract

Titel: Another part of Gothenburg
Kajsa Lind, Alexander Piauger and Carl Moberg,
Journalistprogrammet vid JMG, Göteborgs Universitet.
Termin 3, ht-09

Another part of Gothenburg consists of a quantitative study of forensic journalism in Gothenburg. The survey was based on an audit of GP, GT, Metro, TV4 Göteborg, Västekot and Västnytt, and their reporting of violent crimes during 90 days in 2009. After seven weeks, it resulted in a magazine. The purpose of this study was to find the relationship between where violent crimes were committed and which of these were reported in the Gothenburg media. To answer this we began asking ourselves three questions that we in these weeks sought to answer.

- > How proportional is the reporting of violent crimes in relation to the violent crime statistics in Gothenburgs varied districts?
- > How do media portray violence in Gothenburgs districts?
- > Why does the violent crime reporting look the way it does?

We may, after performing our study, reply that some districts in Gothenburg is disproportionately highlighted, while others barely get any attention at all. Depending on the form of the editorial office, the strength in resource and interests (commercial, popular education, etc.) the presentation varies. The commercial tabloid press are the most frequent writers about violent crime and also uses the most pictures and the most graphic language. The Public Service media, Västekot and Västnytt, has the lowest proportion of violent crime reporting.

The principal reason for the violent crime reporting looking the way it does is because of the editorial evaluation of the news. This becomes particularly clear in the commercial media. Violent crime sells and, therefore, it gets incorporated into the articles and telegrams. The explanation for why crime in some districts get more attention than others is unclear. More explicit events, resources, different sources within the police office and chance are some of the theories, but nothing can as of now be proved. We hope that further study is attended to the subject and recommend an interdisciplinary approach, incorporating sociology, criminology and media studies.

During the audit several interesting variables were revealed, such as the use of images, media effects, the publication of ethnicity, the cooperation with the police, etc. These are also highlighted in the magazine.

To deepen the discussion, we have supplemented our findings with previous research. In particular, we thank Gabriella Sandstig of Gothenburg University for her thesis on media effects which has greatly complemented our study.

Abstract

Titel: I en annan del av Göteborg – om var våldsbrott begås i media
Kajsa Lind, Alexander Piauger och Carl Moberg.
Journalistprogrammet vid JMG, Göteborgs Universitet.
Termin 3, ht-09

I en annan del av Göteborg är uppbyggd av en kvantitativ undersökning av kriminaljournalistiken i Göteborg. Undersökningen bygger på en granskning av GP, GT, Metro, TV4 Göteborg, Västnytt och Västekot, och deras våldsbrottsrapportering under 90 dagar år 2009. Efter sju veckor resulterade det hela i ett magasin. Syftet med undersökningen var att finna förhållandet mellan var våldsbrott begås i verkligheten och vilka av dessa som det rapporteras om i Göteborgs medier. För att besvara detta utgick vi från tre frågor som vi under veckorna sökt att besvara.

- > Hur utrymmesmässigt proportionerlig är våldsbrottsjournalistiken i förhållande till våldsbrottsstatistiken i Göteborgs stadsdelar?
- > Hur skildrar media våldsbrott i Göteborgs stadsdelar?
- > Varför ser våldsbrottsrapporteringen ut som den gör?

Vi kan efter vår undersökning besvara frågan med att vissa stadsdelar i Göteborg belyses oproportionerligt mycket, medan andra knappt får någon uppmärksamhet alls. Beroende på mediets utformning, resursstyrka och intressen (kommersiella, folkbildande, osv.) så ser presentationen annorlunda ut. Den kommersiella kvällspressen skriver mest om våldsbrott och använder även mest bilder och det mest grafiska språket. Public Service-medierna Västekot och Västnytt har lägst andel rapportering.

Den främsta anledningen till att våldsbrottsrapporteringen ser ut som den gör är på grund av den redaktionella nyhetsvärderingen. Detta blir extra tydligt hos de kommersiella medierna. Våldsbrott säljer och därför tas det med. Förklaringen till varför brott i vissa stadsdelar får mer uppmärksamhet än andra är oklar. Mer explicita händelser, resurser, poliskontakter och slump är några av teorierna, men inget kan i dagsläget bevisas. Vi hoppas att någon vidareutvecklar undersökningen på området och rekommenderar ett tvärvetenskapligt angreppssätt med teori från sociologin, kriminologin och mediaforskningen.

Under undersökningens gång framkom också andra intressanta variabler som användandet av bilder, medias effekter, utsättandet av etnicitet, polissamarbetet, m.fl. som också tas upp i magasinet.

För att fördjupa diskussionen har vi kompletterat våra resultat med tidigare forskning. I synnerhet har vi Gabriella Sandstig från Göteborgs Universitet att tacka för hennes avhandling om mediernas effekter.

Metod och urval

I vår undersökning har vi valt att göra en kvantitativ undersökning av hur brottsbevakningen i olika medier i Göteborgs ser ut. Utgångspunkten var att se om det fanns skillnader i rapportering utifrån stadsdelar och medier. Vi ville gärna få en sådan bred bild som möjligt och valde därför att använda oss av en kvantitativ metod. Inte minst för att vi också ville ha möjlighet att undersöka en relativt lång period. En längre period gjorde det också svårare för enskilda händelser att få för stort och orättvist genomslag. Däremot insåg vi att vi behövde möjligheten att undersöka några frågor lite mer djupgående och hade därför ett par mer kvalitativa frågor med i undersökning.

Vi insåg att vi var tvungna att begränsa oss i vårt urval. För att ha en rimlig chans att studera flera olika frågor valde vi därför att avgränsa brotten till våldsbrott och i den kategorin brotten mord/dråp, försök till mord/dråp, våldtäkt och misshandel. Att det blev just de brotten berodde på att vi ansåg dessa ha störst påverkan på människors rädslor, som var ingången till ämnet från början. De artiklar som inte behandlat just dessa brott har vi inte heller kodat.

Rätt tidigt bestämde vi oss för att försöka undersöka så många göteborgsmedier som möjligt. Vi valde då Västekot, Västnytt, TV4 nyheterna Göteborg, GP, GT och Metro. Detta anser vi täcka den lokala mediekonsumtionen rätt väl. Vi valde bort TT Göteborg för att deras nyheter främst når konsumenterna via något av de andra medierna. De andra medierna valdes bort på grund av periodicitet eller för litet spridningsområde.

För att klara av att undersöka sex medier fick vi begränsa undersökningsperioden. Vad det gällde brotten våldtäkt, misshandel och försök till mord/dråp valde vi därför att undersöka två månader under 2009. Att det blev just 2009 berodde på att vi kunde få fullständig statistik från det året, vilket vi inte hade kunnat få för 2010. Månaderna april och november blev utvalda efter att vi räknat ut den genomsnittliga brottsligheten (i våra kategorier) i samtliga månader och funnit att dessa två kom närmast genomsnittet (för landet). Däremot tyckte vi oss kunna undersöka hela året vad det gällde mord/dråp eftersom endast 13 sådana fall fanns under året. Däremot kunde vi inte gå igenom samtligt material under ett år, därför valde vi att undersöka medierna på brottsdatumet och två dagar efter det.

Styrkor och Svagheter

Vår undersökning har en hel del styrkor men den främsta är antagligen materialets omfång. Sex medier granskade under 90 dagar ger oss möjligheten att vara ganska säkra på de resultat vi har fått fram. Det har skett i några fall, i synnerhet med våra mer kvalitativa frågor och till viss del etermedierna att vi har fått in för lite material för att kunna dra några reella slutsatser. Överlag står vi dock på en mycket stabil grund.

Vi ser det också som en styrka att vi inte uteslutande kom fram till det vi trodde. Eftersom vi kom fram till ett resultat som vi inte väntat oss känns det osannolikt att vi skulle ha påverkat vårt resultat under undersökningen. Det hela ger oss en ytterligare trygghet i det vi har kommit fram till.

Det resultat vi har fått fram är rimligt och de slutsatser vi drar i samband med intervjuer och tidigare forskning är även de rimliga. Det vilar en stark och stabil grund i våra analyser och ingenstans dras det några förhastade eller spekulativa slutsatser.

Det vår undersökning visar är viktigt. Våra intervjuer med personer inom Göteborgs media visar på att journalisterna inte vill ge en ojämn fördelning av våldsrapporeringen. De ser problemen med hur våldsrapporeringen ser ut. De har en ambition om att ge en mer rättvisande bild men av olika skäl väljer de också att sätta representationen i andra hand.

Under undersökningens gång har vi också stött på en del problem. Vissa som vi har kunnat överkomma och andra som vi har varit tvungna att förhålla oss till. Det har i synnerhet varit insamlandet av material som varit problematiskt. För att kunna förhålla oss till vårt undersökta material har vi varit tvungna att få tag på en del grundfakta. Mer precist brottsstatistik från Göteborgs kommun. Vi valde alltså år 2009 eftersom det under den här perioden finns en fullständig databas hos Brå och polisen. Att få ut statistik för de våldsbrott vi ville undersöka under april och november var inga problem, däremot började det bli svårare när vi skulle behandla de anmälda morderna. Brå redovisade 13 anmälda mord i Göteborgs stadsdelar under 2009 men polisen själva skrev 17 mord. När vi sedan beställde ut data från ljud- och bildarkivet utifrån polisens uppgifter om morddatum, så insåg vi att något inte stämde. Hos Göteborgs medier hittade vi bara sju mord, varav två rubricerades som vållande till annans död. Det hela förbryllade oss. Nog, tänkte vi, kan det väl vara så att ett eller två mord endast kommer med som notiser men att tio inte ens skulle redovisas kändes orimligt. I synnerhet var det ett dubbelmord i Kärra-Rödbo som intresserade oss. Efter ett flertal sökningar i mediearkivet kunde vi konstatera att det inte fanns med. Samtidigt fanns skillnaden kvar mellan statistiken från Brå och polisen. Vi ringde då upp Thomas Pettersson, statistiker för polisen och efter en tids luskande och dividerande lyckades vi slutligen komma till klarhet i varför morderna inte redovisades i media. I fallet Kärra-Rödbo handlade det om förberedelser till mord. Två män hade blivit tagna med vapen i en lägenhet och anmälningskoden blir i databasen den samma som mord. Totalt gällde detta för vad vi trodde var tre mord. En annan problematik var de brott som anmäls som mord men som sedan skrivits om till vållande till annans död men låg kvar i registret. Det största problemet var dock två felkodningar som fanns i databasen. Ett mord som hade dubbelkodats och ett som egentligen var rubricerat som mordförsök, men den ansvarige polisen hade skrivit in fel brottskod. När frågetecknen började rätas ut kom vi också till klarhet med skillnaden mellan Brå och polisen. Det handlade om anmälda mord där oklarheter rådde om i vilken stadsdel det hela hade begåtts. Eftersom Bråstatistiken hämtades från de olika stadsdelarna så redovisades inte dessa.

Under undersökningens gång fick vi vissa problem med etermedierna. Ljud- och bildarkivet samlar in etermediernas sändningar och gör det tillgängligt för allmänheten. Problematiken för oss var att vissa sändningar saknades. Till exempel tre (10,12 och 27:e april) sändningar från Västnytt. Det hela kan ha fått ett utslag på resultatet. Exempelvis förekom inte mordet på

Spaldingsgatan i Västnytt sändningar. Det kan ha varit en konsekvens av de uteblivna sändningarna. Det förlorade materialet var dock inte rimligt att få tag på med våra resurser och tidsbegränsningar och vi var tvungna att förhålla oss till det. Överlag var det svårt med etermedierna eftersom vi insåg i efterhand att vi hade ett allt för litet urval. Vi granskade ett inslag per dag och medium. Vi valde morgonsändningarna eftersom vi antog att de flesta våldsbrotten antagligen begicks på kvällen och således skulle presenteras på morgonen. Det var även så att morgonsändningarna i alla medier låg på fem minuter. Samma programlängd såg vi som tacksamt. Alla etermedierna sände då också ungefär samtidigt (vid niotiden). Efter undersökningen insåg vi att det var ett misstag. I förhållande till det rikliga antal sändningar som till exempel Västekot har på en dag så är det orimligt att bara undersöka en sändning. Dessutom sänder TV4 Göteborg inte på helgen och Västnytt endast på söndagen under helgen. Vi har alltså svårt att uttala oss om specifika resultat från etermedierna men vi har ändå kunnat uttyda några generella drag som också verifierats av de olika medierna.

Konsekvensen av det hela blev att vi valde att undersöka etermedierna för sig och eftersom Metro inte kommer ut på helgen har vi också valt att granska de för sig själva. Vårt främsta resultat är helt enkelt baserat på GP och GT även om de andra medierna självklart fortfarande är väsentliga.

Ett sista problem med vår undersökning är att den har blivit något spretigt. Det är förvisso både en styrka och en svaghet. Vi valde ett stort material och en stor andel variabler. Det har inneburit att vi inte har kunnat gå ner på djupet på en enskild fråga. Det vi har vunnit på mängden variabler är en god helhetsbild. Vi har kunnat utesluta mycket och vi har också hittat mycket små faktorer som tillsammans ger ett mer komplext svar på vår frågeställning. Det kan dock tyckas synd att vi inte har kunna komma närmare våra frågor, men det kan å andra sidan bli ett uppdrag för någon med ambitioner av en undersökning som är mer kvalitativ än kvantitativ.

Källförteckning

Skriftliga källor

Brune, Ylva. *Nyheter Från Gränsen*; 2004, Tryck: Grafikerna Livréna, Kungälv

Ericsson, Urban, m.fl. *Miljonprogram och Media*; 2000, Tryck: Berlings Skogs AB, Trelleborg

Galtung, Johan och Ruge, Mari: *Presentasjonen av utenriksnyheter: en undersökelse av nyhetsmeldingene fra Cuba og Kongo juli 1960*, 1962, Tryck: Institutt for samfunnsforskning. Avdelning for konflikt- og fredsforskning, 14-1

Hvitfelt, Håkan. *På första sidan*; 1985, Tryck: Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, Stockholm

Barzilai-Nahon, Katrine; *Gatekeepers and Gatekeeping Mechanisms in Networks*; 2005. Preprint från 2004, hämtad från <http://ekarine.org/wp-admin/pub/NGT.pdf>

Pollack, Ester: *En studie i medier och brott*; 2001, Tryck: Inte angivet, Stockholm

Sandstig, Gabriella: *Otrygghetens Landskap*; 2010, Tryck: Livréna AB, Göteborg

Wiik, Jenny: *Journalism in Transition – The Professional Identity of Swedish Journalists*; 2010. Tryck: Litorapid Media AB, Göteborg

Petterson, Rune: *Trovärdiga bilder*; 2001. Tryck: Styrelsen för psykologiskt försvar, Stockholm.

Heber, Anita: *En guide till trygghetsundersökningar – om brott och trygghet*; 2008. Tryck: Elanders, Göteborg

Lindgren, Sven-Åke: *Brottsutveckling i Västra Götaland & Göteborgsområdet 1986-2009*; 2010. Tryck: Elanders, Göteborg.

Entman, R.M: *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*, 1993. From Journal of Communication.

Kulturdepartementet; *Sändningstillstånd för Sverige Television AB*, 2009-12-17

Kulturdepartementet; *Sändningstillstånd för Sverige Radio AB*, 2009-12-17

Ociterade skriftliga källor

Guilbourg, Clara: *Den farliga förorten: En studie av Tenstas mediebild och hur den uppfattas av tenstabor*; 2010. C-uppsats vid JMK

McCombs, Maxwell: *Makten över dagordningen; Om medierna, politiken och opinionsbildningen*; 2006. Tryck SNS förlag, Stockholm.

Björkemarken, Mariann: *Medborgarskap otrygghet brottslighet*; 2007. Från serien Offentliga rum. Tryck: Göteborgstryckeriet, Göteborg.

Johansson, Peter, m.fl.: *Chocknytt*, 2007. B-uppsats vid JMG.

MacQuail, Denis: McQuail's Mass Communication Theory; 2005. Tryck Sage Publications, California (5 upplagan)

Fowler, Roger: *Language in the news: discourse and ideology in the press*; 2003 (1991). Tryck: Routledge, New York.

Citerade Artiklar

Göteborgs Tidningen; 2009-11-02

Citerade muntliga källor

Thomas Fuxborg

11414, Thomas.Fuxborg@polisen.se

Magnus Sundberg

031-62 40 00, magnus.sundberg@gp.se

Marie Hebelius Svahn,

031-725 90 00, marie.hulten@gt.se

Peter Linné

031-62 40 00, peter.linne@gp.se

Ester Pollack

08-16 20 00, pollack@jmk.su.se

Gabriella Sandstig

031- 786 4794,
gabriella.sandstig@jmg.gu.se

Jan Sprangers

031-725 90 00, jan.sprangers@gt.se

Hans Peterson Hammer

031-837260,
hans.peterson.hammer@svt.se

Lasse Nilsson

031-83 76 00, lasse.nilson@sr.se

Sara Hellman

031 - 726 80 00 , sara.hellman@tv4.se

Sven-Åke Lindgren

031-786 47 83, sven-aka.lindgren@sociology.gu.se

Ociterade muntliga källor

Thomas Petterson (Statistik från Polisen)

11414, thomas.petersson@polisen.se

Lennart Palm (Statistik från
Brottsförebyggande Rådet)

08-401 87 00, Lennart.Palm1@polisen.se

Svenska ljud- och bildarkivet,
forskarexpeditionen.

08-783 37 50, foexp@kb.se

Bilder

Alla bilderna i magasinet är tagna av oss själva. Bortsett från bilden på sida 18 på Marie Hebelius Svahn på GT. Den bilden publiceras med tillstånd från GT.

Arbetetsfördelning

Kajsa Lind

Huvudansvar för att leta fram rätt filer från ljud- och bildarkivet.

Kodade en tredjedel av materialet.

Intervjuade ungefär en tredjedel av materialet.

Skrev ungefär en tredjedel av artiklarna

Redigerade ungefär en tredjedel av materialet till magasinet.

Alexander Piauger

Huvudansvar kodbok och definitioner av variabler.

Kodade en tredjedel av materialet.

Intervjuade ungefär en tredjedel av materialet.

Skrev ungefär en tredjedel av artiklarna

Redigerade ungefär en tredjedel av materialet till magasinet.

Carl Moberg

Huvudansvar för insamlande av statistik från Brå och polisen.

Kodade en tredjedel av materialet.

Intervjuade ungefär en tredjedel av materialet.

Skrev ungefär en tredjedel av artiklarna

Redigerade ungefär en tredjedel av materialet till magasinet.

Varje person ansvarade också för att hitta och läsa teorier som bedömdes relevanta för den artikel personen hade huvudansvar för. Vi diskuterade tillsammans kring vilka teorier som var lämpliga och vad vi behövde fråga om i intervjuerna. Under kodningen hade vi ständig kontakt då vi tyckte oklarheter i bedömningen uppstod. Vi genomförde också en testkodning tillsammans för att se att vi gjort samma bedömning. Intervjuerna genomfördes oftast av en person. Men Gabriella Sandstig, Peter Linné och Jan Sprangers intervjuades av två. Då vi bedömde dessa intervjuer som mer omfattande än övriga. Alla intervjuer spelades in och transkriberades av den skribent som intervjuat.

Kodbok

För att kunna undersöka våra frågeställningar upprättades följande kodschema:

V1 – Kodare	3. Uppföljning, om tidigare brott	13. Lundby	6. Gärningsman
	4. Rättegång, om tidigare brott	14. Lärjedalen	7. Jurist
1. Alexander	5. Dom, om tidigare brott	15. Majorna	8. Läkare
2. Kajsa	6. Oklart	16. Styrso/Södra Skärgården	9. Annan
3. Carl		17. Torslanda	10. Väktare
		18. Tuve-Säve	11. Oklart
V2 – Månad	V16 – Har ett mord/dråp begåtts?	19. Tynnered	V32 – Vem kommer till tals i artikeln, sekundärt?
V3 – Dag		20. Älvsborg	V33 – Vem kommer till tals i artikeln, tertiärt?
V4 – Medium	1. Ja	21. Örgryte	V34 – Ytterligare stadsdel (se variabel 22)?
	2. Nej	22. Oklar	V35 – Nämnas den stadsdelen?
1. GP	3. Misstänks	V23 – Nämnas stadsdelen?	V36 – Ytterligare stadsdel (se variabel 22)?
2. GT	4. Oklart	1. Ja	V37 – Nämnas den stadsdelen?
3. Metro	V17 – Har ett försök till mord/dråp begåtts?	2. Nej	<u>Variabler som lades till efter kodningen:</u>
4. Västekot		3. Oklart	V38 – Bildmotiv
5. Västrytt	1. Ja	V24 – Nämnas gatan?	0. Ingen bild
6. TV4 Göteborg	2. Nej	1. Ja	1. Brottsområdet
V5 – Artikeln/Inslagets ursprung	3. Misstänks	2. Nej	2. Karta
	4. Oklart	3. Oklart	3. Gärningsman
1. Eget material	V18 – Har en misshandel begåtts?	V25 – String, Vilket område nämns?	4. Offer
2. TT		V26 – Nämnas en känd plats som riktmärke?	5. Polismotivet
3. Polisen	1. Ja	1. Ja	6. Anhöriga
4. Annan	2. Nej	2. Nej	7. Det drabbade området
5. Oklar	3. Misstänks	3. Oklart	8. Vittnet
V6 – Om annan, vilken?	4. Oklart	V27 – Huvudintryck av stadsdel	9. Boende/grannar
V7 – Inslaget längd	V19 – Har en våldtäkt begåtts?	0. Stadsdel nämns inte	10. Tidigare tidningar
V8 – Inslagets placering		1. Positivt	11. Illustration
V9 – Typ av inslag	1. Ja	2. Neutral	12. Oklart
0. Inget inslag/tidning	2. Nej	3. Negativ	13. Övrigt
1. Telegram	3. Misstänks	4. Inget intryck	14. Namntydligt brottsområde
2. Inslag	4. Oklart	5. Nämnas inte	15. Minnesplats
3. Bildsatt telegram	V20 – String, Hur beskrivs våldet?	V28 – String, Hur beskrivs stadsdelen?	16. Myndighetsperson
4. Övrigt		V29 – String, Gärningsmannens etnicitet/nationalitet?	17. Våld
5. Oklart	V21 – String, Varför tas brottet upp i mediet?	V30 – String, Offrets etnicitet/nationalitet?	18. Vapen
V10 – Sidnummer	V22 – I vilken stadsdel begicks brottet?	V31 – Vem kommer till tals i artikeln, primärt?	V39 – Vilket mord?
V11 – String, rubrik	0. nämns inte	0. Ingen kommer till tals	0. Inget mord
V12 – Totalstorlek i tidning	1. Askim	1. Polisen	1. Spaldingsmordet
V13 – Bildstorlek	2. Backa	2. Vittne	2. Nordostpassagemordet
V14 – String, bildmotiv. Vad finns på bilden?	3. Bergsjön	3. Drabbad/anhörig	3. Första Långatanmordet
V15 – Typ av artikel/inslag	4. Biskopsgården	4. Expert	4. Nancymordet
	5. Centrum	5. Offer	5. Biskopsgården
1. Nyhet, nyss begånget brott	6. Frölunda		6. Kaptensgatan
2. Uppföljning, nyss begånget brott	7. Gunnared		7. Fyrklövsgatan
	8. Härlanda		8. Annan (äldre mord)
	9. Högsbo		9. Oklart
	10. Kortedala		V40 – Resursstyrka
	11. Kärra-Rödbo		0. Tom kategori
	12. Linnestaden		1. Resursstark SDN
			2. Medelresursstark SDN
			3. Medelresurssvag SDN
			4. Resurssvag SD

Variablerna och kategorierna är för det mesta självförklarande. Det bör dock tilläggas att variabel 22 alltså inte avsåg om stadsdelen skrevs ut eller inte. Vi tog helt enkelt reda på vilken stadsdel som var aktuellt från information som gata eller område och så vidare. Detta gjordes för att vi skulle kunna veta vilka brott som begåtts var oavsett om detta talades om eller inte. Variabel 27 och dess kategorier kan upplevas som godtyckliga, därför infördes också V 28 där bedömningen motiveras genom textcitat. De både variablerna gav dock inget direkt resultat som vi använde oss av i magasinet. De tre variabler som lades till efter kodningen fanns till för att förenkla tydningen av resultatet. I val av bildkategori sorterades bilderna efter det mest dominanta inslaget i fall där flera bilder fanns. Ordningen i kategorierna kan synas märkliga, detta berodde vanligen på att flera kategorier fördes in under provkodning och under kodning.

Kodbok – Definitioner

V1 - Kodare

Kodaren markerar vem han/hon är.

V2 - Månad

Kodaren markerar i vilken månad artikeln/inslaget är publicerat/sänt. Varje månad representeras av en siffra mellan 1 och 12, där 1 är januari och resterande månader tilldelas siffror efter ordning i kalenderåret.

V3 - Dag

Kodaren markerar vilken dag artikeln/inslaget publicerades/sändes. Varje dag representeras av en siffra mellan 1 och 31, som representerar datumet för den dag då artikeln/inslaget är publicerat.

V4 - Medium

Kodaren markerar vilket medieföretag som publicerat/sänt artikeln/inslaget.

V5 - Artikeln/Inslagets ursprung

Kodaren noterar varifrån uppgifterna i artikeln/inslaget härstammar. Om inget av alternativen stämmer överens med den aktuella artikeln/inslaget fyller kodaren i ursprunget i stringvariabeln i fältet "annat"(V6).

V7 - Inslagets längd

Om det rör sig om ett radio- eller TV-inslag noterar kodaren inslagets längd i minuter och sekunder.

V8 - Inslagets placering

Om det rör sig om ett radio- eller TV-inslag noterar kodaren placeringen på inslaget i sändningen. Om inslaget kommer först skriver hon/han en etta, och fortsätter enligt logisk ordning oavsett hur många inslag sändningen har.

V9 - Typ av inslag

Om det rör sig om ett radio- eller TV-inslag markerar kodaren vilken typ av inslag som visas.

- Med telegram avses att programledaren läser upp en nyhet, utan att bilder visas.

- Med inslag avses när programledaren lämnar över berättandet till en reporter, samtidigt som bilder visas om det är en TV-sändning.

- Med bildsatt telegram avses att programledaren läser upp en nyhet, samtidigt som det visas bilder.

- Med övrigt avses allt som inte är något av ovanstående tre alternativ.

V10 - Sidnummer

Om det rör sig om en tidningsartikel noterar kodaren på vilken sida artikeln är publicerad. Kodaren noterar med vilken siffra sidan är numrerad i tidningen.

V11 - Rubrik

Om det rör sig om en tidningsartikel noterar kodaren artikelns rubrik.

V12 - Totalstorlek i tidning

Om det rör sig om en tidningsartikel mäter kodaren upp och noterar hur stor artikeln är. - Med artikel avses brödtext, ingress, rubrik, bild, byline och allt annat som har en direkt koppling till innehållet i artikeln. t.ex diagram, karta... etc. Storleken anges i cm².

V13 - Bildstorlek i tidning

Om det rör sig om en tidningsartikel, och att denna har en eller flera tillhörande bilder, mäter kodaren och noterar hur stor/stora bilderna i artikeln är. År bilderna till en artikel flera adderas deras yta. Storleken anges i cm².

V14 - Vad finns på bilden

Kodaren noterar de huvudsakliga motiven på bilden. Kodaren lägger även märke till detaljer som kan ha relevans för denna undersökning, noterar dem och noterar att de är detaljer.

V15 - Typ av artikel/inslag

Kodaren markerar vilken typ av inslag/artikel det rör sig om.

- Med "nyhet om ett nyss begånget brott" avses ett informativt inslag/artikel, vars huvudsyfte är att informera

tittaren/lyssnaren/läsaren om att ett brott har begåtts.

Inslaget/artikeln ger tittaren/lyssnaren/läsaren grundläggande information om brottet, som är begånget samma dag som inslaget/artikeln sänds/publiceras, eller dagen innan.

- Med "uppföljning om nyss begånget brott" avses ett ytligt fördjupande inslag/artikel om ett brott som

tittaren/lyssnaren/läsaren anses redan kunna känna till. Exempelvis framhålls nya uppgifter om brottet

som tidigare varit okända, fokus i inslaget/artikeln är INTE att informera tittaren/lyssnaren/läsaren om att ett brott har begåtts. Brottet skall ha begåtts mindre än en vecka innan inslaget/artikeln sändes/publicerades.

- Med "uppföljning om tidigare brott" avses en fördjupande inslag/artikel om ett brott som tittaren/lyssnaren/läsaren anses redan kunna känna till. Exempelvis framhålls nya uppgifter om brottet som tidigare varit okända, fokus i inslaget/artikeln är INTE att informera tittaren/lyssnaren/läsaren om att brott har begåtts. Brottet skall ha begåtts mer än en vecka innan inslaget/artikeln sändes/publicerades.

- Med "rättegång om tidigare brott" avses ett inslag/artikel om rättegången kring ett brott som tittaren/lyssnaren/läsaren anses redan kunna känna till.

- Med "dom om tidigare brott" avses ett inslag/artikel om domen kring ett brott som tittaren/lyssnaren/läsaren anses redan kunna känna till.

V16 - Har ett mord/dråp begåtts?

Kodaren markerar om ett mord/dråp har begåtts. - Mord/dråp har begåtts om någon dött, man söker/har funnit en gärningsman och ingen misstanke om olycksfall/själv-mord eller liknande uttryckligen redovisas.

- Misstänkt mord/dråp har begåtts om någon dött och misstanke om mord uttryckligen redovisas. Till exempel genom parollen "polisen misstänker mord" eller liknande.

V17 - Har ett försök till mord/dråp begåtts?

Kodaren markerar om ett försök till mord/dråp har begåtts. - Försök till mord/dråp har begåtts om någon skadats allvarligt till följd av att någon uppenbarligen försökt döda dem, man söker/har funnit en gärningsman och ingen misstanke om olycksfall eller annan brottsrubricering redovisas.

Vid försök till mord är det uppenbart att gärningsmannens avsikt varit att döda offret.

- Misstänkt försök till mord har begåtts om någon skadats allvarligt och en misstanke om att någon kan ha försökt döda dem redovisas.

V18 - Har en misshandel begåtts?

Kodaren markerar om en misshandel har begåtts. - En misshandel har begåtts om någon misshandlats, man söker/har funnit efter en gärningsman. Vid misshandel är det inte uppenbart att gärningsmannens avsikt varit att döda offret.

- Misstänkt misshandel har begåtts om misstanke om misshandel uttryckligen redovisas.

V19 - Har en våldtäkt begåtts?

Kodaren markerar om en våldtäkt har begåtts. - En våldtäkt har begåtts om någon våldtagits, man söker/har funnit en gärningsman. - Misstänkt våldtäkt har begåtts om misstanke om våldtäkt uttryckligen redovisas.

V20 - Hur beskrivs våldet?

Kodaren noterar hur våldet beskrivs, skriver upp adjektiv, verb och fraser som används för att beskriva våldet i artikeln.

V21 - Varför tas brottet upp i media?

Kodaren noterar om det finns någon särskild omständighet, utöver själva våldshandlingen, som gör att artikeln/inslaget publicerats/sänts. Exempelvis kändisfaktor, polisvåld osv.

V22 - I vilken stadsdel begicks brottet?

Kodaren markerar i vilken stadsdel brottet begicks. Även om stadsdelen inte uttryckligen omnämns i artikeln, är kodaren skyldig att, med hjälp av all information i artikeln, efterforska i vilken stadsdel dådet har skett. Om, till exempel, en gatadress förekommer skall kodaren ta reda på i vilken stadsdel denna gata ligger.

V23 - Nämnas stadsdelen?

Kodaren markerar om stadsdelen där brottet begåtts nämns vid namn i artikeln/inslaget.

V24 - Nämns gatan?

Kodaren markerar om en gatuadress i det område där brottet har begåtts nämns i artikeln/inslaget.

V25 - Nämns området?

Kodaren skriver upp om det område där brottet begåtts nämns i artikeln/inslaget. Om ett område nämns skriver kodaren upp vilket område det rör sig om. Ett område är inte namnet på stadsdelen där brottet är begånget, utan ett annat namn på ett område. Till exempel Angered, Hämmarkullen, Lämsmångården, Skår... etc.

V26 - Nämns en känd plats som riktmärke?

Kodaren markerar om en känd plats nämns i artikeln/inslaget som hjälp för läsaren/tittare/lyssnaren att kunna identifiera området. Till exempel Götaplatsen, Brunnsparken... etc.

V27 - Huvudintryck av stadsdelen

Kodaren markerar hur hon/han upplever att stadsdelen beskrivs.

V28 - Hur beskrivs stadsdelen?

Kodaren noterar hur stadsdelen beskrivs, skriver upp adjektiv, verb och fraser som används för att beskriva stadsdelen i artikeln/inslaget.

V29 - Gärningsmannens etnicitet/nationalitet

Kodaren noterar om gärningsmannens etnicitet nämns i texten/inslaget. Om så är fallet skriver kodaren upp vilken etnicitet det rör sig om.

V30 - Offrets etnicitet/nationalitet

Kodaren noterar om offrets etnicitet nämns i texten/inslaget. Om så är fallet skriver kodaren upp vilken etnicitet det rör sig om.

V31 - Vem kommer till tals primärt?

Kodaren markerar vem som primärt kommer till tals i artikeln/inslaget. Den som primärt kommer till tals är den som kommer till tals mest. Om två personer kommer till tals lika mycket markerar kodaren den person som kommer till tals först i artikeln/inslaget.

V32 - Vem kommer till tals sekundärt?

Kodaren markerar vem som sekundärt kommer till tals i artikeln/inslaget. Den som sekundärt kommer till tals är den som kommer till tals näst mest. Om två personer

kommer till tals lika mycket markerar kodaren den person som kommer till tals först i artikeln/inslaget.

V33 - Vem kommer till tals tertiärt?

Kodaren markerar vem som tertiärt kommer till tals i artikeln/inslaget. Den som tertiärt kommer till tals är den som kommer till tals tredje mest. Om två personer kommer till tals lika mycket markerar kodaren den person som kommer till tals först i artikeln/inslaget.

V34 - Ytterligare stadsdel

Om brott har begåtts i mer än en stadsdel markerar kodaren i vilken stadsdel brott har begåtts utöver den stadsdel där det huvudsakliga brottet har begåtts.

V35 - Nämns den sekundära stadsdelen?

Kodaren markerar om den sekundära stadsdelen nämns vid namn i texten.

V36 - Ytterligare stadsdel

Om brott har begåtts i mer än två stadsdelar markerar kodaren i vilken stadsdel brott har begåtts utöver de stadsdelar där de huvudsakliga brotten har begåtts.

V37 - Nämns den tertiära stadsdelen?

Kodaren markerar om den tertiära stadsdelen nämns vid namn i texten.

Variabler som lades till efter kodningen

V38 - Bildkategorier

Är en efterkonstruerad variabel som syftar till att kategorisera svaren i V15.

- Med "Ingen bild" menas att det inte funnits något svar i V15, alternativt att kodaren skrivit "ingen bild" eller liknande.
- Med "Brottsområde" menas att bildens huvudsakliga motiv är ett område, eller en del av ett område som en till exempel en gata, där det inte går att utläsa vilket område, om man inte har mycket särskild kunskap om området.
- Med "Karta" menas att bildens huvudsakliga motiv är en karta.
- Med "Gärningsman" menas att det huvudsakliga motivet i bilden är den/de personer som har/tros ha begått ett brott.
- Med "Offer" menas att det huvudsakliga motivet i bilden är den/de personer som blivit/tros ha blivit utsatt för ett brott.
- Med "Polismotivet" menas att bildens huvudsakliga motiv har stark anknytning till polisen. Till exempel en polisman, en polisbil, ett polishus... etc.
- Med "Anhöriga" menas att det huvudsakliga motivet på bilden är en/ flera personer som har anknytning till offret/offren. Till exempel en familjemedlem, en kamrat... etc.
- Med "Vittne" menas att bildens huvudmotiv är någon som framträder i egenskap av vittne, alltså eftersom hon/han har bevittnat brottet.
- Med "Boende/Grannar" menas att bildens huvudmotiv är en/ flera personer som bor i samma område som brottet begicks.
- Med "Tidigare tidningar" menas att bildens huvudmotiv är en tidning som publicerats tidigare i tiden.
- Med "Illustration" menas att bildens huvudmotiv inte är ett fotografi, utan en teckning, grafik... etc.
- Med "Okänt" menas att bildens huvudmotiv är inte går att tyda.
- Med "Övrigt" menas att bildens huvudmotiv inte passar in i någon annan kategori på V14.
- Med "Namntydligt brottsområde" menas att bildens huvudmotiv är ett område där det, utan förkunskaper, går att *avläsa i bilden* var bilden är tagen. Till exempel en busshållplats, en gatuskytt... etc.

- Med "Minnesplats" menas att bildens huvudsakliga motiv är en minnesplats.
- Med "Myndighetsperson" menas att bildens huvudsakliga motiv är en/ flera myndighetspersoner.
- Med "Våld" menas att bildens huvudsakliga motiv är en aktiv våldshandling. Till exempel två personer som slåss... etc.
- Med "Vapen" menas att bildens huvudsakliga motiv är vapen.

V39 - Vilket mord

Om artikeln/inslaget berör ett mord, markerar kodaren vilket av de mord som begicks i Göteborg under 2009 som det rör sig om.

V40 - Resursstyrka

Kodaren markerar vilken resursstyrka den stadsdel där den huvudsakliga brottsligheten har ägt rum har. Kodaren utgår ifrån den uppdelning av resursstyrka som finns längst bak i Gabriella Sandstigs avhandling *Otrygghetens landskap*.

